

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**Навчально-науковий інститут
інноватики, природокористування та інфраструктури**

**Кафедра обліку та економіко-правового
забезпечення агропромислового бізнесу**

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

З ДИСЦИПЛІНИ

«МЕТОДОЛОГІЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ»

для студентів денної форми навчання спеціальності 071 «Облік і оподаткування» галузі знань 07 «Управління та адміністрування»

**ТЕРНОПІЛЬ – ЗУНУ
2021**

Методичні вказівки з дисципліни “Методологія наукових досліджень” для студентів денної форми навчання спеціальності 071 «Облік і оподаткування» галузі знань 07 «Управління та адміністрування». Тернопіль: ЗУНУ, 2021. 75 с.

Методичні вказівки містять повну характеристику дисципліни «Методологія наукових досліджень», яка є обов’язковою складовою циклу загальної підготовки магістра зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування» і спрямована на формування у студентів системи знань з інтерпретації теоретичних основ науки, методологічних параметрів наукових досліджень, генерування й ідентифікації наукових ідей, категоріального апарату наукових досліджень, організаційного й інформаційного забезпечення наукових досліджень, специфіки методичного інструментарію та особливостей його застосування, презентації результатів наукових досліджень, ефективності науково-дослідної роботи, ідентифікації навчально-виховного процесу, спектру методів навчання, методології викладання облікових дисциплін.

Укладач: Бруханський Руслан Феоктистович, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри обліку та економіко-правового забезпечення агропромислового бізнесу

Відповідальний за випуск: Бруханський Р. Ф., д. е. н., професор, завідувач кафедри обліку та економіко-правового забезпечення агропромислового бізнесу

Рецензенти: Сокіл Олег Григорійович – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри “Облік і оподаткування” Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного;
Задорожний Зеновій-Михайло Васильович, доктор економічних наук, професор, Заслужений діяч науки і техніки України, проректор з наукової роботи Західноукраїнського національного університету

Рекомендовано на засіданні кафедри обліку та економіко-правового забезпечення агропромислового бізнесу ЗУНУ
(протокол № 9 від 20 квітня 2021 року)

ЗМІСТ

НОРМАТИВНІ ПАРАМЕТРИ ДИСЦИПЛІНИ	4
ОПИС ДИСЦИПЛІНИ, ПЕРЕЛІК КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ТА ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ	5
ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ	6
СТРУКТУРА ЗАЛКОВОГО КРЕДИТУ	10
МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ТА ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ	13
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 1	14
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 2	18
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 3	22
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 4	24
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 5	28
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 6	32
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 7	35
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 8	37
МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ТА ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ	40
МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ТА ЗАВДАННЯ ДЛЯ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ	45
МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ТА ЗАВДАННЯ ДЛЯ ЗАЛКОВИХ МОДУЛЬНИХ РОБІТ	48
МЕТОДИ НАВЧАННЯ І ОЦІНЮВАННЯ	56
КРИТЕРІЇ ТА ФОРМИ ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ	57
ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ	58
ПЕРЕЛІК МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ	58
ГЛОСАРІЙ	59
ПРИКЛАД ОФОРМЛЕННЯ БІБЛІОГРАФІЧНОГО ПОСИЛАННЯ	69
ПЛАГІАТ У НАУКОВИХ ПУБЛІКАЦІЯХ	72
ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	73

**НОРМАТИВНІ ПАРАМЕТРИ ДИСЦИПЛІНИ
«МЕТОДОЛОГІЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ»**

Дисципліна: „Методологія наукових досліджень”	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS – 4	Галузь знань – 07 „Управління та адміністрування”	Обов’язкова дисципліна циклу загальної підготовки Мова навчання – українська
Кількість залікових модулів – 4	Спеціальність – 071 „Облік і оподаткування” Ступінь вищої освіти – магістр	Рік підготовки: Денна – 1 Заочна – 1 Семестр: Денна – 2 Заочна – 2
Кількість змістових модулів – 3	Освітньо-наукова програма: „Міжнародний облік” Освітньо-професійні програми: „Облік і оподаткування підприємництва”	Лекції: Денна – 30 год. Заочна – 4 год. Практичні заняття: Денна – 15 год. Заочна – 2 год.
Загальна кількість годин: 120	„Облік і контроль в державному секторі економіки” „Облік і правове забезпечення агропромислового бізнесу”	Самостійна робота: Денна – 70 год. в т.ч. тренінг – 4 год. Заочна – 114 год. Індивідуальна робота (КПЗ) – 5 год.
Тижневих годин: Денна форма навчання 2 семестр – 8 год., з них аудиторних – 3	„Аудит і державний фінансовий контроль” „Бізнес-аналітика та управління інноваційними системами”	Вид підсумкового контролю – екзамен

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ «МЕТОДОЛОГІЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ»

Дисципліна «Методологія наукових досліджень» є обов'язковою дисципліною циклу загальної підготовки магістра зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування» і спрямована на формування у студентів системи знань з інтерпретації теоретичних основ науки, методологічних параметрів наукових досліджень, генерування й ідентифікації наукових ідей, категоріального апарату наукових досліджень, організаційного й інформаційного забезпечення наукових досліджень, специфіки методичного інструментарію та особливостей його застосування, презентації результатів наукових досліджень, ефективності науково-дослідної роботи, ідентифікації навчально-виховного процесу, спектру методів навчання, методології викладання облікових дисциплін.

ПЕРЕЛІК КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ

Вивчення дисципліни спрямоване на формування таких загальних компетентностей як: вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми; здатність до проведення досліджень на відповідному рівні; здатність генерувати нові ідеї (креативність); здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел; здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

У результаті вивчення дисципліни передбачається одержання таких програмних результатів, як: вміння розвивати та підвищувати свій загальнокультурний і професійний рівень, самостійно освоювати нові методи роботи та знання щодо комплексного бачення сучасних проблем економіки та управління; застосовувати наукові методи досліджень у сфері обліку, аудиту, аналізу, контролю та оподаткування та імплементувати їх у професійну діяльність та господарську практику; вміння проектувати, планувати і проводити пошукові і розвідувальні роботи, здійснювати їх інформаційне, методичне, матеріальне, фінансове та кадрове забезпечення.

ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ «МЕТОДОЛОГІЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ»

Змістовий модуль 1

Науково-теоретичні основи наукових досліджень

Тема 1. Наука й наукові дослідження: теоретичні основи

Інтерпретація сутності науки. Диференціація глибини категорії «наука». Елементи наукового знання. Етапи отримання наукової продукції. Види наукової діяльності. Функції науки в сучасному суспільстві. Ретроспективи становлення і розвитку науки. Теоретико-концептуальні основи науки. Наукова теорія. Функції наукової теорії. Наукова ідея. Гіпотеза. Визначальні параметри наукового дослідження. Предмет наукового дослідження. Об'єкт наукового дослідження. Мета наукового дослідження. Форми наукових досліджень, їхня характеристика. Науковий результат. Суб'єкти наукової діяльності. Ознаки наукового дослідження. Класифікація наукових досліджень.

Рекомендована література: [4, с. 20-31; 7, с. 6-14, 113-117, 145-146; 18, с. 9-14; 27, с. 9-12; 28, с. 3-88; 29, с. 13-42, 98-130; 31, с. 7-60; 32, с. 5-14; 33, с. 7-29; 38, с. 16-35; 41, с. 5-18; 42, с. 9-20; 43, с. 6-15; 46, с. 5-20]

Тема 2. Методологічні засади наукових досліджень

Об'єкт і предмет наукового дослідження. Науково-дослідний процес. Класифікація об'єктів дослідження. Методи дослідження та їх класифікація. Методика дослідження. Методологія дослідження. Рівні пізнання методології наукових досліджень. Загально-філософські методи дослідження. Загально-наукові методи дослідження. Часткові методи дослідження. Стадії наукового дослідження. Узагальнення результатів дослідження. Апробація результатів дослідження. Реалізація результатів дослідження.

Рекомендована література: [4, с. 41-52; 7, с. 14-20; 27, с. 13-16; 28, с. 89-109; 29, с. 44-68, 174-225; 31, с. 61-71, 88-92; 32, с. 15-18; 33, с. 30-51, 166-192; 36, с. 27-54; 38, с. 126-129; 41, с. 19-34; 42, с. 35-40; 43, с. 16-26; 46, с. 21-58]

Тема 3. Наукові дослідження у галузі бухгалтерського обліку

Програма наукового дослідження. Етапи наукового дослідження. Функції програми наукового дослідження. Основні види наукових робіт. Конспект. Анотація. Реферат. Курсова робота. Звіт про виробничу практику. Магістерська

робота. Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії (кандидата наук). Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора наук. Автореферат дисертації. Повідомлення. Тези доповіді. Рецензія. Наукова стаття. Резюме-висновки. Звіт про науково-дослідну роботу. Монографія. Визначальні параметри успішного проведення наукового дослідження. Ефективність наукових досліджень.

Рекомендована література: [7, с. 20-28, 117-120, 147-148; 27, с. 17-19; 28, с. 181-208; 29, с. 70-77, 80-96; 31, с. 72-74; 32, с. 24-41; 33, с. 333-367; 38, с. 130-133; 41, с. 45-51; 42, с. 24-31; 43, с. 55-73]

Змістовий модуль 2

Організаційне, методичне та інформаційне забезпечення наукового дослідження

Тема 4. Організаційне забезпечення бухгалтерських наукових досліджень

Генерування та ідентифікація наукової ідеї. Технологія роботи з ідеями. Класифікація наукових ідей. Гіпотеза наукового дослідження. Формулювання гіпотези. Наукова проблема. Моніторинг стану обраної проблеми. Етапи вибору проблеми бухгалтерського наукового дослідження. Вибір теми наукового дослідження. Види тематики наукового дослідження. Вимоги до обрання теми. Формування структурних елементів наукового дослідження. Актуальність наукового дослідження. Мета наукового дослідження. Завдання наукового дослідження. Об'єкт наукового дослідження. Предмет наукового дослідження. Новизна результатів наукового дослідження. Правила формулювання новизни. План наукової роботи. Види планів наукової роботи. Порядок складання плану наукової роботи. Типова структура наукової роботи.

Рекомендована література: [4, с. 373-392; 7, с. 28-46, 120-123, 148-149; 27, с. 26-30; 28, с. 209-281; 29, с. 78-79, 132-172; 31, с. 75-106; 32, с. 48-62; 33, с. 492-509; 38, с. 165-225; 41, с. 35-44; 42, с. 27-29]

Тема 5. Інформаційне забезпечення бухгалтерських наукових досліджень

Визначення дефініції «інформація». Класифікація інформації. Наукова інформація. Класифікація наукової інформації. Економічна інформація. Класифікація економічної інформації. Вимоги до бухгалтерської інформації. Економічність (раціональність) формування інформації. Точність інформації. Досто-

вірність інформації. Однозначність інформації. Системність інформації. Комплексність інформації. Реальність інформації. Оптимальність інформації. Зіставність інформації. Доречність інформації. Доказовість інформації. Повнота інформації. Істотність інформації. Зрозумілість інформації. Контрольованість інформації. Джерела інформації в бухгалтерських наукових дослідженнях. Види первинних і вторинних джерел наукової інформації. Науковий документ. Джерела Інтернет-інформації. Методика пошуку джерел наукової інформації. Аналіз та інтерпретація наукової інформації. Види узагальнення отриманої наукової інформації та їх характеристика.

Рекомендована література: [4, с. 33-40, 397-417; 7, с. 46-62, 123-126, 149-150; 27, с. 20-22, 31-32; 28, с. 282-316; 29, с. 163-172; 31, с. 107-126; 32, с. 72-89; 33, с. 518-547; 38, с. 152-164; 41, с. 52-65; 42, с. 56-65]

Тема 6. Методика проведення бухгалтерських наукових досліджень

Акумулявання наукових фактів. Характерні параметри наукових фактів. Новизна наукового факту. Точність наукового факту. Відбір наукових фактів. Достовірність наукового факту. Абстракція як одна із форм мислення і метод наукового дослідження. Цитата як форма втілення наукових фактів. Основні методи наукових досліджень та їх характеристика. Емпіричні, теоретичні й метатеоретичні методи наукових досліджень. Спостереження. Експеримент. Тестування. Моделювання. Аналіз і синтез. Індукція. Дедукція. Узагальнення. Вибір та застосування найбільш використовуваних методів бухгалтерського наукового дослідження. Етапи первинного спостереження у бухгалтерських наукових дослідженнях. Графічні методи дослідження.

Рекомендована література: [7, с. 62-79, 126-130, 151-152; 27, с. 24-25; 28, с. 317-342; 29, с. 227-315; 31, с. 127-179; 32, с. 94-143; 33, с. 548-557; 38, с. 134-139; 41, с. 29-34; 42, с. 45-52; 43, с. 174-145]

Тема 7. Відображення й презентація результатів наукових досліджень

Загальний порядок оформлення наукової роботи. Науковий стиль викладу думки. Види наукового стилю. Лексика наукового стилю. Мова наукової праці. Вимоги до мови друкованих наукових робіт. Загальні вимоги до оформлення наукових праць. Розміщення тексту в науковій роботі. Порядок формування окремих елементів наукової роботи. Оформлення списку використаних джерел.

Основні вимоги до бібліографічного опису списку джерел наукової роботи. Плагіат у наукових публікаціях: види, сервіси перевірки тексту на унікальність.

Рекомендована література: [7, с. 79-95, 130-133, 153-154; 27, с. 23-24; 28, с. 343-408, 443-451; 29, с. 317-323; 31, с. 180-187; 32, с. 152-164, 178-183; 33, с. 510-517; 36, с. 234-249; 38, с. 140-151; 41, с. 66-87; 42, с. 69-81]

Змістовий модуль 3

Методологія викладання облікових дисциплін

Тема 8. Параметри професійної майстерності викладача облікових дисциплін

Компоненти професіоналізму вузівського викладача. Основний зміст діяльності викладача. Ефективність виконання педагогічних функцій. Елементи педагогічної діяльності. Педагогічні цілі викладання. Параметри професійної активності викладача. Реалізація функцій педагогічної діяльності. Професійні можливості викладача вищої школи. Ефективне управління процесом навчання. Властивості особистості викладача, структура яких складає власне педагогічні можливості. Професійна діяльність вузівського викладача. Сутність і предмет методики викладання облікових дисциплін. Етика спілкування викладача.

Рекомендована література: [7, с. 96-103, 134-136, 155; 10, с. 39-94; 28, с. 430-451; 29, с. 326-333; 30, с. 45-68; 31, с. 31-44, 188-194; 33, с. 588-592; 38, с. 68-74; 40, с. 68-95, 115-132; 46, с. 86-103]

Тема 9. Методологія викладання облікових дисциплін з врахуванням специфіки форм навчального процесу

Ідентифікація навчального процесу у вищій школі. Метод навчання. Загальна класифікація методів навчання. Дедуктивний та індуктивний шляхи мислення. Систематизація методів навчання за характером діяльності студентів. Лекція як базова організаційно-методична форма навчання. Види лекцій. Структура лекції. Сутність і особливості проведення практичних занять. Семінар. Дискусія. Тренінг. Колоквіум. Практикум. Мозковий штурм. Значення самостійної роботи студентів у навчальному процесі. Види самостійної роботи студентів. Методика контролю у навчально-виховному процесі.

Рекомендована література: [7, с. 103-111, 136-138, 156; 10, с. 96-162; 27, с. 84-98; 30, с. 70-185; 40, с. 96-105, 133-145; 46, с. 104-122]

**СТРУКТУРА ЗАЛКОВОГО КРЕДИТУ
ДИСЦИПЛІНИ
„МЕТОДОЛОГІЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ”**

Денна форма навчання

Зміст курсу	Кількість, годин, в т.ч.				Конт- рольні заходи
	лекції	прак- тичні заняття	самос- тійна робота студентів	індиві- дуальна робота студентів	
Змістовий модуль 1					
Науково-теоретичні основи наукових досліджень					
Тема 1. Наука й наукові дослідження: теоретичні основи	2	1	6	–	Поточне наскрізне опитування (10 хв)
Тема 2. Методологічні засади наукових досліджень	2	1	6	–	Індивідуальне завдання (10 хв)
Тема 3. Наукові дослідження у галузі бухгалтерського обліку	2	2	6	–	Підсумкове тестування «модуль 1» (15 хв)
Змістовий модуль 2					
Організаційне, методичне та інформаційне забезпечення наукового дослідження					
Тема 4. Організаційне забезпечення бухгалтерських наукових досліджень	4	2	8	1	Групове завдання, поточне опитування (15 хв)
Тема 5. Інформаційне забезпечення бухгалтерських наукових досліджень	4	2	8	1	Поточне тестування, індивідуальне завдання (20 хв)
Тема 6. Методика проведення бухгалтерських наукових досліджень	6	2	8	1	Наукові виступи з результатами досліджень (20 хв)

Тема 7. Відображення й презентація результатів наукових досліджень	6	2	12	2	Презентація дослідження, підсумкове тестування «модуль 2» (15 хв)
Змістовий модуль 3 Методологія викладання облікових дисциплін					
Тема 8. Параметри професійної майстерності викладача облікових дисциплін	2	2	6	–	Наукові виступи, проект заняття, поточне опитування (15 хв)
Тема 9. Методологія викладання облікових дисциплін з врахуванням специфіки форм навчального процесу	2	1	6	–	Презентація лекції, дискусія, підсумкове тестування «модуль 3» (20 хв)
Тренінг	-	-	4		4 год.
Комплексне практичне індивідуальне завдання					2 год.
Ректорська контрольна робота					2 год.
Екзамен					2 год.
Разом	30	15	70	5	×

Заочна форма навчання

	Кількість, годин, в т.ч.			
	лекції	практичні заняття	самостійна робота студентів	індивідуальна робота студентів
Змістовий модуль 1 Науково-теоретичні основи наукових досліджень				
Тема 1. Наука й наукові дослідження: теоретичні основи	0,5	–	10	–

Тема 2. Методологічні засади наукових досліджень	0,5	–	10	–
Тема 3. Наукові дослідження у галузі бухгалтерського обліку	0,5	–	10	–
Змістовий модуль 2 Організаційне, методичне та інформаційне забезпечення наукового дослідження				
Тема 4. Організаційне забезпечення бухгалтерських наукових досліджень	0,5	0,5	10	–
Тема 5. Інформаційне забезпечення бухгалтерських наукових досліджень	0,5	0,5	10	–
Тема 6. Методика проведення бухгалтерських наукових досліджень	0,5	0,5	20	–
Тема 7. Відображення й презентація результатів наукових досліджень	0,5	0,5	24	–
Змістовий модуль 3 Методологія викладання облікових дисциплін				
Тема 8. Параметри професійної майстерності викладача облікових дисциплін	0,25	–	10	–
Тема 9. Методологія викладання облікових дисциплін з врахуванням специфіки форм навчального процесу	0,25	–	10	–
Разом	4	2	114	–

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ТА ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

з дисципліни

„МЕТОДОЛОГІЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ”

Ступінь вищої освіти – магістр

Галузь знань – 07 „Управління та адміністрування”

Спеціальність – 071 „Облік і оподаткування”

Освітньо-наукова програма: „Міжнародний облік”

Освітньо-професійні програми: „Облік і оподаткування підприємництва”; „Облік і контроль в державному секторі економіки”; „Облік і правове забезпечення агропромислового бізнесу”; „Аудит і державний фінансовий контроль”

Дисципліна спрямована на формування у студентів системи знань з інтерпретації теоретичних основ науки, методологічних параметрів наукових досліджень, генерування й ідентифікації наукових ідей, категоріального апарату наукових досліджень, організаційного й інформаційного забезпечення наукових досліджень, специфіки методичного інструментарію та особливостей його застосування, презентації результатів наукових досліджень, ефективності науково-дослідної роботи, ідентифікації навчально-виховного процесу, спектру методів навчання, методології викладання облікових дисциплін.

Головна мета практичних занять – засвоєння та закріплення найважливіших теоретичних понять курсу. Студент повинен продемонструвати наявність відповідних теоретичних знань і вміння використовувати їх на практиці. Підготовка до практичного заняття передбачає уважне ознайомлення з конспектом лекцій та рекомендованою літературою. Теми практичних занять надаються викладачем та повністю співпадають з навчальною робочою програмою.

Практичне заняття проводиться на підставі як теоретичного матеріалу, що відбито у лекційному курсі, так і містить матеріал, що належить до самостійної навчальної роботи студента. За бажанням студента на практичному занятті їм може бути представлено додаткові, більш поглиблені знання з курсу у вигляді реферату або усного повідомлення. Вивчаючи відповідну теоретичну тему курсу, слід постійно приділяти увагу практичній спрямованості теоретичного матеріалу. Відповідаючи на питання, поставлені викладачем, бажано самостійно наводити практичні приклади, що відбивають та підтверджують зміст та функцію теоретичних понять, які розглядаються. Обговорюючи будь-яку теоре-

тичну тему, особливу увагу слід приділяти аналізу різних методологічних та практичних шляхів її вирішення. Дискусійні та багатопланові теоретичні проблеми готуються студентом для обговорення на практичному занятті заздалегідь та виключно під керівництвом викладача.

Практичне заняття передбачає як усне обговорення, так і письмові відповіді на окремі теми курсу, що залежить від змісту теоретичного матеріалу.

Практичне заняття 1

Наука й наукові дослідження: теоретичні основи

Методологічні засади наукових досліджень

(2 год)

Мета: з'ясувати сутність науки й наукових досліджень, диференціювати елементи наукового знання, усвідомити функції науки в сучасному суспільстві, засвоїти категоріальний апарат, з'ясувати мету, предмет і об'єкт наукового дослідження, оволодіти спектром методів наукового дослідження.

Питання для обговорення:

1. Інтерпретація сутності науки.
2. Ретроспективи становлення та розвитку науки.
3. Теоретико-концептуальні основи науки.
4. Визначальні параметри наукового дослідження.
5. Класифікація наукових досліджень.
6. Об'єкт і предмет наукового дослідження.
7. Методи дослідження та їх класифікація.
8. Стадії наукового дослідження.

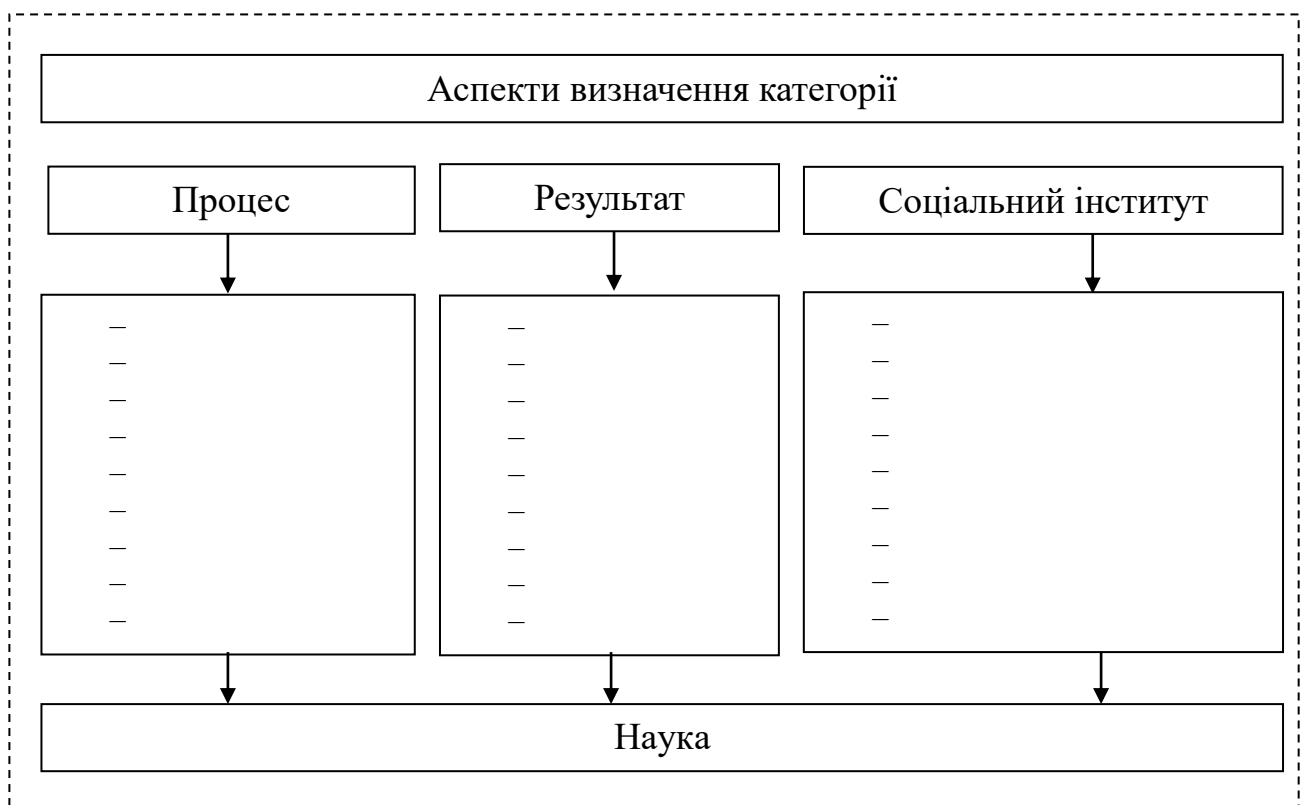
Тематика рефератів і дискусій:

1. Диференціація глибини категорії «наука».
2. Мета наукової діяльності.
3. Етапи отримання наукової продукції.
4. Види наукової діяльності.
5. Функції науки.
6. Ретроспективи становлення та розвитку науки.
7. Наукова теорія як найвища форма узагальнення й систематизації знань.
8. Мета наукового дослідження.
9. Форми наукових досліджень.

10. Науковий результат.
11. Суб'єкти наукової діяльності.
12. Ознаки наукового дослідження.
13. Емпіричні дослідження.
14. Теоретичні дослідження.
15. Фундаментальні наукові дослідження.
16. Прикладні наукові дослідження.
17. Науково-дослідний процес.
18. Класифікація об'єктів дослідження.
19. Методика дослідження.
20. Рівні методології наукових досліджень.
21. Загально-філософські методи досліджень.
22. Загальнонаукові методи досліджень.
23. Часткові методи досліджень.
24. Організаційний етап наукового дослідження.
25. Дослідний етап наукового дослідження.
26. Етап узагальнення, апробації і реалізації результатів дослідження.

Практичні завдання:

1. Обґрунтуйте сутність дефініції «наука» у розрізі трьох аспектів: 1) наука як процес; 2) наука як результат; 3) наука як соціальний інститут:

2. Обґрунтуйте можливі характеристики категорії «наука»:

Аспекти визначення	Обґрунтування
Сфера діяльності людини	...
Соціальний інститут	...
Система знань	...
Галузь знання	...
Фактор прогресу	...
Форма суспільної свідомості	...

3. Обґрунтуйте авторське трактування дефініції «наука»:

Наука – це ...
----

4. Сформууйте перелік законодавчих і нормативно-правових актів України, які безпосередньо чи опосередковано регламентують наукову діяльність.

Нормативно-правовий акт	Аспекти регламентації
1.	...
2.	...
3.	...
4.	...
5.	...

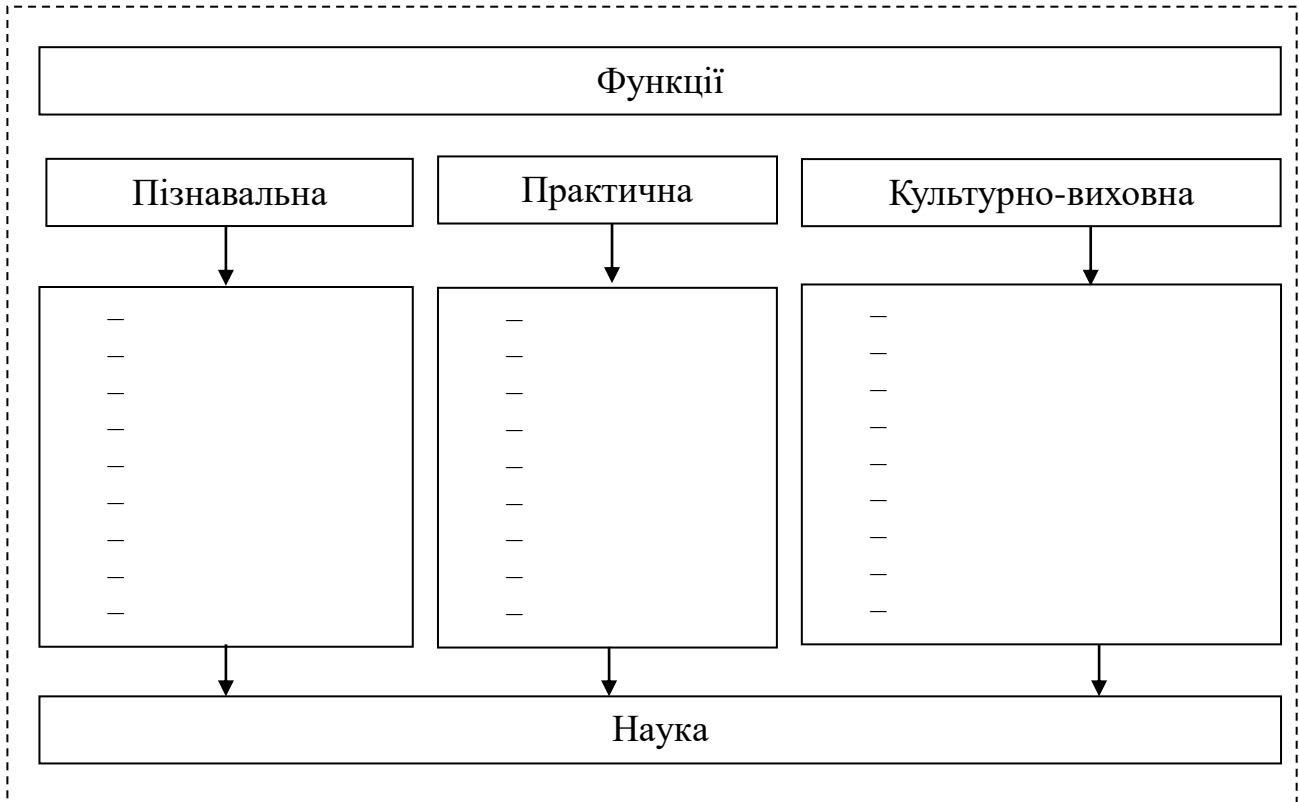
5. Сформулюйте глосарій основних термінів, пов'язаний з наукою:

- ідея – це ...
- теорія – це ...
- наукова теорія – це ...
- категорія – це ...
- принцип – це ...
- закон – це ...
- гіпотеза – це ...
- поняття – це ...
- наукове дослідження – це ...
- об'єкт дослідження – це ...
- предмет дослідження – це ...
- методика дослідження – це ...

- методологія дослідження – це ...
- наукові методи – це ...
- наукова діяльність – це ...

6. Обґрунтуйте функції науки в сучасному суспільстві:

7. Охарактеризуйте особливості історичних періодів розвитку науки:

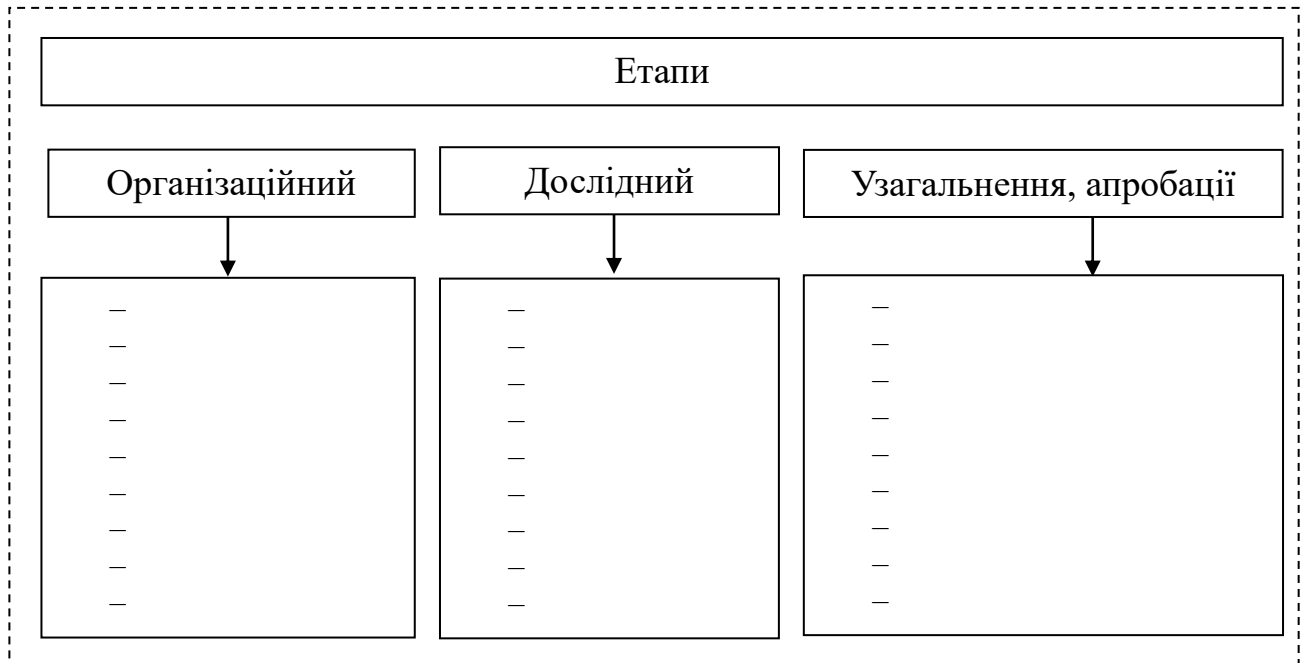
Назва періоду	Характеристика
Стародавня наука	
Антична наука	
Середньовічна	
Класична наука	
Неокласична наука	
Постнеокласична наука	

8. Охарактеризуйте рівні пізнання у методології наукових досліджень:

Теоретичний	Емпіричний
–	–
–	–
–	–

–	–
–	–
–	–

9. Обґрунтуйте функціональні параметри етапів наукового дослідження:

Перелік рекомендованої літератури:

[4, с. 20-31; 7, с. 6-14, 113-117, 145-146; 18, с. 9-14; 27, с. 9-12; 28, с. 3-88; 29, с. 13-42, 98-130; 31, с. 7-60; 32, с. 5-14; 33, с. 7-29; 38, с. 16-35; 41, с. 5-18; 42, с. 9-20; 43, с. 6-15; 46, с. 5-20]

Практичне заняття 2

Наукові дослідження у галузі бухгалтерського обліку

(2 год)

Мета: інтерпретувати програму та з'ясувати етапи проведення наукового дослідження, диференціювати типові функції програми наукового дослідження, усвідомити визначальні риси основних видів наукових робіт, засвоїти спектр визначальних параметрів успішного проведення наукового дослідження.

Питання для обговорення:

1. Програма наукового дослідження.
2. Етапи наукового дослідження.

3. Основні види наукових робіт.
4. Характеристика конкретних наукових праць.
5. Параметри успішного проведення наукового дослідження.
6. Ефективність наукових досліджень.

Тематика рефератів і дискусій:

1. Функції програми наукового дослідження.
2. Структура програми наукового дослідження.
3. Характеристика основних видів наукових робіт:
  - дисертація;
  - автореферат дисертації;
  - монографія;
  - звіт про науково-дослідну роботу;
  - наукова стаття;
  - тези доповіді;
  - повідомлення;
  - рецензія;
  - магістерська робота;
  - звіт про виробничу практику;
  - курсова робота;
  - конспект;
  - реферат;
  - анотація;
4. Фактори успішного проведення наукового дослідження.
5. Актуальні напрями наукових досліджень.
6. Наукові праці у межах загальнонаукової діяльності.
7. Наукові праці у межах студентської наукової діяльності.
8. Наукові праці у межах здобуття наукових ступенів.
9. Основні відмінності типових видів наукових праць.

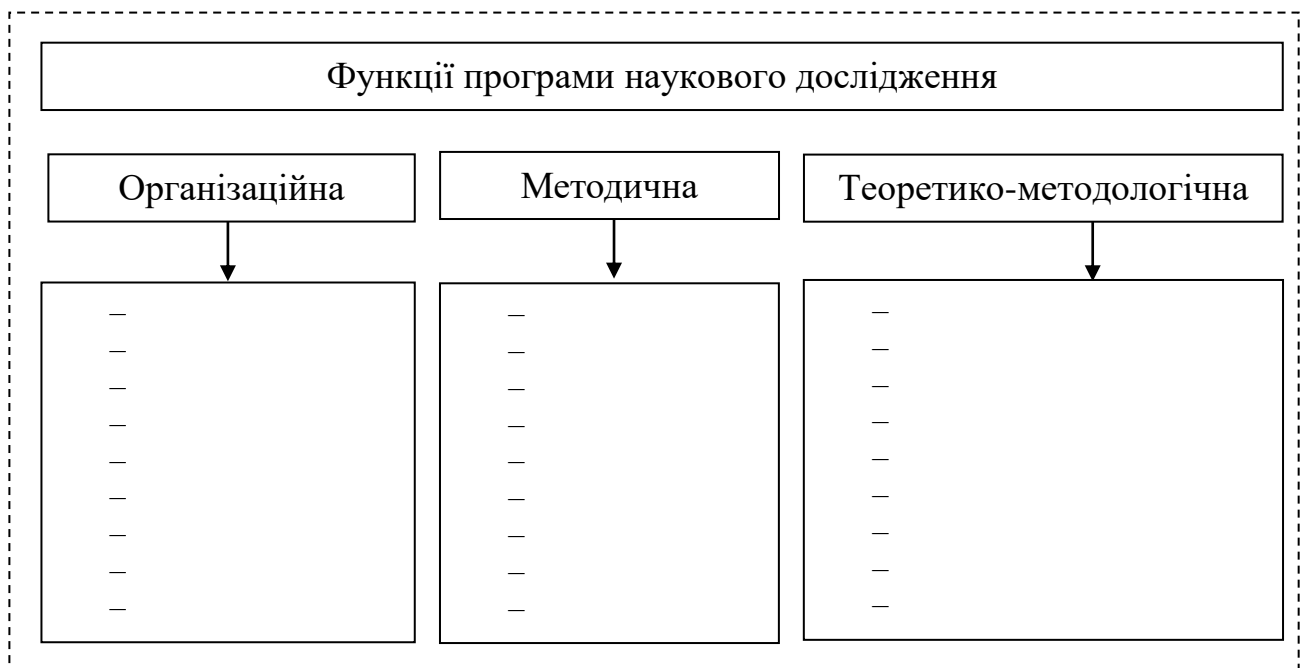
Практичні завдання:

1. Програма наукового дослідження є своєрідним науковим фундаментом, який регламентує всі етапи і стадії підготовки, організації та проведення наукового дослідження.

Складіть програму наукового дослідження обраної Вами теми дипломного дослідження за наступною формою:

№ з/п	Завдання дослідження	Термін виконання	Виконавець
1.	...	...	...
2.	...	...	...
3.	...	...	...
4.			
...			

2. Обґрунтуйте функції програми наукового дослідження:

3. Проведіть диференціацію і групування основних видів наукових робіт залежно від форми реалізації результатів наукових досліджень:

Форма реалізації результатів наукових досліджень		
Студентська наукова діяльність	Загальнонаукова діяльність	Наукова діяльність з метою здобуття наукових ступенів
...	...	...
...	...	...
...	...	...
...	...	...
...	...	...
...	...	...

4. Сформулюйте глосарій основних термінів:

- програма наукового дослідження – це ...
- конспект – це ...
- анотування – це ...
- реферат – це ...
- курсова робота – це ...
- звіт про виробничу практику – це ...
- магістерська робота – це ...
- дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії – це ...
- дисертація на здобуття наукового ступеня доктора наук – це ...
- автореферат дисертації – це ...
- повідомлення – це ...
- тези доповіді – це ...
- рецензія – це ...
- наукова стаття – це ...
- звіт про науково-дослідну роботу – це ...
- монографія – це ...

5. Обґрунтуйте спільні та відмінні риси наведених видів наукових праць:

Вид наукової праці		Спільні риси	Відмінні риси
1.	Дисертація	...	...
	Дипломна робота		...
2.	Монографія	...	...
	Стаття		...
	Тези доповідей		...
3.	Конспект	...	...
	Реферат		...

6. Напишіть анотацію на конкретну наукову працю.

Перелік рекомендованої літератури:

[7, с. 20-28, 117-120, 147-148; 27, с. 17-19; 28, с. 181-208; 29, с. 70-77, 80-96; 31, с. 72-74; 32, с. 24-41; 33, с. 333-367; 38, с. 130-133; 41, с. 45-51; 42, с. 24-31; 43, с. 55-73]

Практичне заняття 3

Організаційне забезпечення бухгалтерських наукових досліджень

(2 год)

Мета: з'ясувати технологію генерування наукової ідеї, усвідомити процес формулювання гіпотези наукового дослідження, окреслювати спектр наукової проблематики, проводити моніторинг стану обраної проблеми, формувати структуру наукового дослідження, обґрунтовувати актуальність наукового дослідження, формулювати мету наукового дослідження, ідентифікувати об'єкт і предмет наукового дослідження, формулювати новизну результатів наукового дослідження, складати план наукової роботи.

Питання для обговорення:

1. Генерування та ідентифікація наукової ідеї
2. Гіпотеза наукового дослідження
3. Моніторинг стану обраної проблеми
4. Вибір теми наукового дослідження
5. Актуальність, мета, об'єкт і предмет дослідження
6. Новизна результатів наукового дослідження
7. Формування структурних елементів наукового дослідження
8. Порядок складання плану наукової роботи

Тематика рефератів і дискусій:

1. Ідея як первинне поняття наукового дослідження.
2. Технологія роботи з ідеями.
3. Розвиток ідеї до стадії її завершення.
4. Характеристика видів наукових ідей.
5. Тема наукового дослідження.
6. Структура наукової праці.
7. Актуальність наукового дослідження.
8. Мета наукового дослідження.
9. Завдання наукового дослідження.
10. Об'єкт наукового дослідження.
11. Предмет наукового дослідження.
12. Попередній, робочий і кінцевий план наукової роботи.
13. Формування наукової новизни.
14. Рівні новизни наукових досліджень.

Практичні завдання:

1. Розташуйте у логічній послідовності технологічні етапи роботи з ідеями:

Технологічні етапи роботи з ідеями	Послідовність
– інтегрування ідеї у практику	№ ...
– аналіз причин виникнення виявлених суперечностей	№ ...
– проектування реалізації ідеї в дослідженні	№ ...
– коригування практики відповідно до нової ідеї	№ ...
– вивчення наукових праць з метою пошуку способів зняття суперечностей	№ ...
– інтегрування адаптованої ідеї в обрану тему дослідження	№ ...
– виявлення суперечностей в межах обраної теми дослідження	№ ...
– коригування теорії, що формує основу дослідження	№ ...
– адаптація віднайдених способів зняття суперечностей	№ ...
– розробка ідеї, яка усуває суперечності в обраній темі	№ ...
– теоретичне обґрунтування ідеї	№ ...

2. Проведіть диференціацію ідей за змістом, масштабами вираження та значенням для наукової діяльності. Охарактеризуйте їхню сутність.

Ознаки класифікації	Види ідей	Характеристика
1) за змістом	...	...
	...	...
2) за масштабами вираження	...	...
	...	...
	...	...
	...	...
3) за значенням для наукової діяльності	...	...
	...	...

3. Сформулюйте глосарій основних термінів, пов'язаних з організаційним забезпеченням наукових досліджень:

- наукова ідея – це ...
- наукова гіпотеза т – це ...
- наукова проблема – це ...
- план наукової роботи – це ...
- тема наукового дослідження – це ...

- актуальність наукового дослідження – це ...
- мета наукового дослідження – це ...
- завдання наукового дослідження – це ...
- об’єкт наукового дослідження – це ...
- предмет наукового дослідження – це ...
- новизна результатів наукового дослідження – це ...

4. Сформулюйте декілька наукових ідей досліджень за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування».

5. На основі обраної теми наукового дослідження з бухгалтерського обліку схематично відобразіть структуру дипломної роботи.

6. За конкретною тематикою обґрунтуйте актуальність, сформулюйте мету, встановіть завдання, визначте об’єкт і предмет наукового дослідження.

Перелік рекомендованої літератури:

[4, с. 373-392; 7, с. 28-46, 120-123, 148-149; 27, с. 26-30; 28, с. 209-281; 29, с. 78-79, 132-172; 31, с. 75-106; 32, с. 48-62; 33, с. 492-509; 38, с. 165-225; 41, с. 35-44; 42, с. 27-29]

Практичне заняття 4

Інформаційне забезпечення бухгалтерських наукових досліджень

(2 год)

Мета: ідентифікувати дефініцію «інформація», з’ясувати методологію класифікації інформації, диференціювати джерела інформації в бухгалтерських наукових дослідженнях, усвідомити види первинних і вторинних джерел наукової інформації, освоїти методику пошуку джерел наукової інформації, аналізувати та інтерпретувати наукову інформацію.

Питання для обговорення:

1. Науково-теоретичні характеристики інформації
2. Джерела інформації в бухгалтерських наукових дослідженнях
3. Вимоги до бухгалтерської інформації, яку використовують у наукових дослідженнях
4. Види первинних і вторинних джерел наукової інформації
5. Методика пошуку джерел наукової інформації

6. Систематичний каталог як інформаційно-пошукова система
7. Аналіз, інтерпретація та узагальнення наукової інформації

Тематика рефератів і дискусій:

1. Роль інформації в дослідженнях.
2. Класифікація інформації в розрізі ознак за видами.
3. Методика пошуку необхідних джерел інформації.
4. Глобальні пошукові системи Google.
5. Хронологічні межі пошуку необхідних джерел інформації.
6. Характеристика джерел наукової інформації.
7. Науковий документ як структурна одиниця інформаційних ресурсів.
8. Класифікація документів.
9. Способи пошуку джерел інформації для наукового дослідження.
10. Бібліотечні каталоги.
11. Пошукові інтернет-системи.
12. Поєднання пошуку інформації у бібліотеці, Інтернет та на підприємстві.
13. Цілі аналізу зібраної інформації.
14. Огляд літератури за темою дослідження.
15. Види узагальнення отриманої наукової інформації.
16. Інтерпретація наукової інформації.

Практичні завдання:

1. Відобразіть диференціацію інформації за видами в розрізі типових ознак класифікації:

Класифікаційна ознака	Види інформації
За призначенням	...
За функціональною ознакою	...
За рівневою ознакою	...
За змістовною ознакою	...
За організаційною ознакою	...
За формою відображення	...
За формою подання	...
За порядком виникнення	...
За характером носіїв інформації	...
За призначенням	...

За напрямом руху	...
За стабільністю	...
За способом відображення	...
За способом обробки	...

2. Охарактеризуйте вимоги до облікової інформації, яку використовують у наукових дослідженнях:

Вимога	Зміст
Достовірність	...
Економічність формування	...
Однозначність	...
Точність	...
Системність	...
Комплексність	...
Реальність	...
Оптимальність	...
Зіставність	...
Доречність (актуальність)	...
Доказовість	...
Істотність	...
Зрозумілість	...
Повнота	...
Контрольованість	...

3. Вкажіть види первинних і вторинних джерел наукової інформації:

Види джерел наукової інформації	Первинні	Вторинні
Книжки, брошури	...	...
Періодичні видання	...	...
Спеціальні видання	...	...
Рукописні видання	...	...

4. Відобразіть конкретні джерела інформації у мережі Інтернет:

Ознаки джерел	Джерела
---------------	---------

– пошукові системи	...
– спеціальні бази даних	...
– сайти-довідники, енциклопедії	...
– ресурси з нормативно-правовою інформацією	...
– офіційні сайти органів влади	...
– форуми, чати, блоги	...
– сайти інформаційних агентств	...

5. Вкажіть конкретні документи бухгалтерського обліку, які відносяться до наступних груп:

Бухгалтерські документи		
Первинні	Звіти матеріально відповідальних осіб	Реєстри аналітичного і синтетичного обліку
1) ...	1) ...	1) ...
2) ...	2) ...	2) ...
3) ...	3) ...	3) ...

6. Сформулюйте глосарій основних термінів, пов'язаних з інформаційним забезпеченням наукових досліджень:

- інформація – це ...
- науково інформація – це ...
- економічна інформація – це ...
- первинна економічна інформація – це ...
- вторинна економічна інформація – це ...
- друковані джерела інформації – це ...
- рукописні джерела інформації – це ...
- первинні джерела інформації – це ...
- вторинні джерела інформації – це ...
- методи пошуку інформації – це ...

7. Відобразіть у вигляді логічно-структурної схеми порядок аналізу, інтерпретації й узагальнення інформації у науковому дослідженні.

Перелік рекомендованої літератури:

[4, с. 33-40, 397-417; 7, с. 46-62, 123-126, 149-150; 27, с. 20-22, 31-32; 28, с. 282-316; 29, с. 163-172; 31, с. 107-126; 32, с. 72-89; 33, с. 518-547; 38, с. 152-164; 41, с. 52-65; 42, с. 56-65]

Практичне заняття 5

Методика проведення бухгалтерських наукових досліджень

(2 год)

Мета: з'ясувати порядок акумулювання наукових фактів, ідентифікувати характерні параметри наукових фактів, освоїти спектр методів проведення наукових досліджень, диференціювати критерії застосування конкретних методів бухгалтерського наукового дослідження, усвідомити етапи первинного спостереження у бухгалтерських наукових дослідженнях.

Питання для обговорення:

1. Порядок акумулювання наукових фактів та їх використання.
2. Вимоги до наукових фактів.
3. Характеристика типових методів наукових досліджень.
4. Методи наукових досліджень за рівнями методологічного аналізу.
5. Види наукових досліджень та їх характеристика.
6. Сфера застосування методів наукових досліджень.
7. Етапи процесу первинного спостереження у наукових дослідженнях.
8. Вибір та застосування найбільш використовуваних методів бухгалтерського наукового дослідження.

Тематика рефератів і дискусій:

1. Характеристика наукових фактів.
2. Новизна наукового факту.
3. Точність наукового факту.
4. Достовірність наукового факту.
5. Накопичення наукових фактів.
6. Цитування першоджерел.
7. Класифікація основних методів наукового дослідження.
8. Переваги експериментального вивчення об'єкта.
9. Емпіричні методи дослідження.
10. Теоретичні методи дослідження.
11. Види наукового узагальнення.
12. Етапи процесу первинного спостереження у наукових дослідженнях.
13. Метод бухгалтерського обліку.
14. Характеристика інструментів методу бухгалтерського обліку.
15. Взаємозв'язок інструментів методу бухгалтерського обліку.

Практичні завдання:

1. Обґрунтуйте характеристики наукових фактів:

Новизна – . . .	Точність – . . .
Об'єктивність – . . .	Достовірність – . . .
. . .	. . .
. . .	. . .
. . .	. . .

2. Відобразіть групи основних методів наукових досліджень:

Класифікаційна ознака	Групи методів
Рівні методологічного аналізу	. . .
Види дослідження	. . .
Сфера застосування методів	. . .
. . .	. . .
. . .	. . .

3. Вкажіть конкретні методи наукових досліджень:

– загальнонаукові:	. . .
– сходження від абстрактного до конкретного:	. . .
– діалектичні:	. . .
– методи суміжних галузей науки:	. . .
– методи окремих галузей науки:	. . .
– емпіричні:	. . .
– теоретичні:	. . .
– метатеоретичні:	. . .
– організаційні:	. . .
– емпіричні:	. . .
– методи обробки даних:	. . .

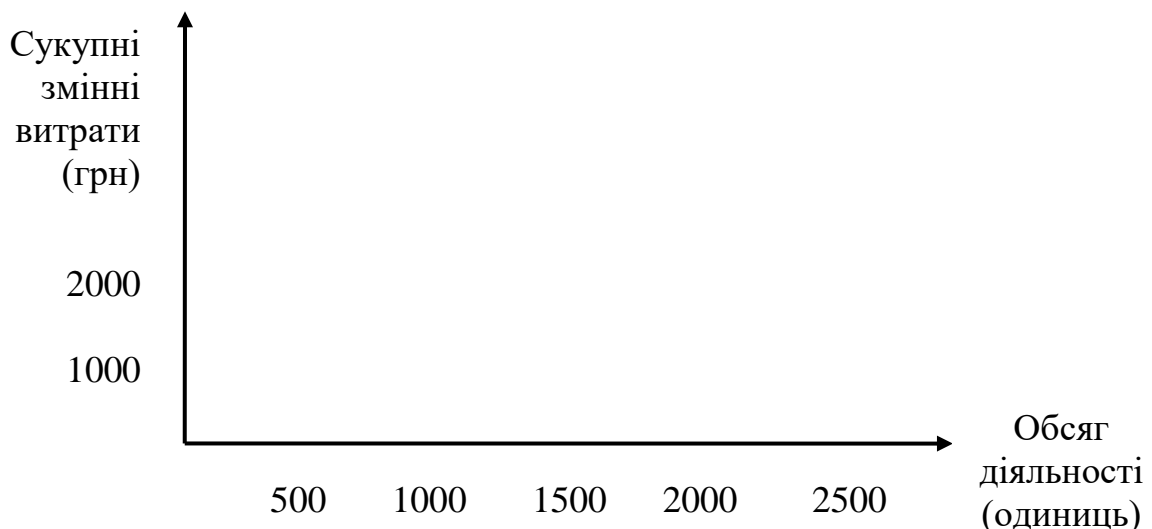
4. Охарактеризуйте особливості запропонованих графічних зображень та відобразіть їхні загальні ескізи.

Графічні зображення	Характеристика	Логічний ескіз
---------------------	----------------	----------------

– аналітичний графік	...	...
– ілюстративний графік	...	...
– інформаційний графік	...	...
– графік групувань	...	...
– графік рядів розподілу	...	...
– графік рядів динаміки	...	...
– графік взаємозв'язку	...	...
– графік порівняння	...	...
– крапковий графік	...	...
– лінійний графік	...	...
– площинний графік	...	...
– просторовий графік	...	...

5. Побудуйте графік на основі запропонованих у таблиці даних щодо тенденцій поведінки змінних витрат виробництва.

Показники	Період					
	I	II	III	IV	V	VI
Обсяг виробництва продукції, од.	500	1000	1500	2000	2500	3000
Сукупні витрати енергії, грн.	1000	1900	2700	3500	4400	5200

6. Створіть формат анкети для вивчення громадської або професійної думки з приводу конкретного предмета наукового дослідження. Змодельуйте отримані відповіді для узагальнення та використайте для розробки певних науково-практичних рекомендацій.

АНКЕТА

---

1. ...
2. ...
3. ...
4. ...
5. ...
6. ...
7. ...

7. Сформулюйте глосарій основних термінів, пов'язаних з методичним забезпеченням наукових досліджень:

- поняття – це ...
- зміст поняття – це ...
- абстракція – це ...
- цитата – це ...
- метод наукового дослідження – це ...
- спостереження – це ...
- експеримент – це ...
- тестування – це ...
- моделювання – це ...
- метод аналогії – це ...
- аналіз і синтез – це ...
- індукція – це ...
- дедукція – це ...
- узагальнення – це ...
- періодизація – це ...
- метод бухгалтерського обліку – це ...
- документування – це ...
- інвентаризація – це ...
- оцінка – це ...
- калькулювання – це ...
- рахунки – це ...
- подвійний запис – це ...
- бухгалтерський баланс – це ...
- звітність – це ...

Перелік рекомендованої літератури:

[7, с. 62-79, 126-130, 151-152; 27, с. 24-25; 28, с. 317-342; 29, с. 227-315; 31, с. 127-179; 32, с. 94-143; 33, с. 548-557; 38, с. 134-139; 41, с. 29-34; 42, с. 45-52; 43, с. 174-145]

Практичне заняття 6

Відображення й презентація результатів наукових досліджень

(2 год)

Мета: усвідомити загальний порядок оформлення наукової роботи, ідентифікувати науковий стиль викладу думки, з'ясувати види наукового стилю та особливості їх застосування, засвоїти загальні вимоги до оформлення наукових праць, оволодіти навиками формування окремих елементів наукової роботи, оформлення списку використаних джерел.

Питання для обговорення:

1. Загальний порядок оформлення наукової роботи.
2. Структура та характеристика різновидів наукового стилю.
3. Вимоги до мови друкованих наукових робіт.
4. Порядок формування окремих елементів наукової роботи.
5. Вимоги до оформлення наукової роботи.
6. Оформлення списку використаних джерел.
7. Бібліографічний опис списку джерел наукової роботи.
8. Плагіат у наукових публікаціях.
9. Сервіси перевірки тексту на унікальність.

Тематика рефератів і дискусій:

1. Науковий стиль викладу думки. Основні вимоги до мови наукової праці.
2. ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання».
3. ДСТУ 3008:2015 «Інформація та документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура та правила оформлювання».
4. ДСТУ ГОСТ 7.1:2006 «Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання».
5. ДСТУ 3582-2013 «Інформація та документація. Бібліографічний опис скорочення слів і словосполучень українською мовою. Загальні вимоги та правила».
6. ДСТУ 7152:2020 «Інформація та документація. Видання. Оформлення публікацій у журналах і збірниках»

7. ISO 5966:1982 «Documentation-Presentation of scientific and technical reports».
8. Загальні підходи до оформлення наукової документації.
9. Способи розміщення джерел у списку використаних літератури.
10. Основні вимоги щодо оформлення списку використаних джерел.

Практичні завдання:

1. Вкажіть основні параметри оформлення наукової роботи:

Формат паперу	...
Міжрядкові друковані інтервали	...
Відступ лівий	...
Відступ правий	...
Відступ верхній	...
Відступ нижній	...
Мінімальна висота шрифту	...

2. Відобразіть фрагмент оформлення основної частини наукової роботи, використавши нижче наведені елементи.

Розділу 1. Науково-теоретичні основи управлінського обліку
 Підрозділ 1.1. Ретроспективи становлення та розвитку управлінського обліку
 Фрагмент основного тексту ...

Матеріал починається на сторінці № ...

3. Відобразіть фрагмент оформлення таблиці.

...

...

4. Відобразіть фрагмент оформлення рисунку.

...

...

5. Відобразіть фрагмент наведення формули.

...

...

6. Відобразіть декілька варіантів цитування:

- при відображенні думки дослівно;
- при цитуванні значного текстового масиву;
- при наведенні скороченої цитати;
- при перефразуванні цитати.

7. Оформіть бібліографічний опис джерел наукової роботи з дотриманням ДСТУ ГОСТ 7.1:2006 «Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання», ДСТУ 3582-2013 «Інформація та документація. Бібліографічний опис скорочення слів і словосполучень українською мовою. Загальні вимоги та правила». ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання» та ДСТУ 7152:2020 (ISO 8:2019, NEQ; ISO 18:1981, NEQ; ISO 215:1986, NEQ) «Інформація та документація. Видання. Оформлення публікацій у журналах і збірниках».

Характеристика джерела	Приклад оформлення
Один автор	...
Два автори	...
Три автори	...
Чотири автори	...
П'ять і більше авторів	...
Книга за редакцією	...
Без автора твору	...
Монографії	...
Частина з монографії	...
Словники	...
Статті з журналів	...
Матеріали конференцій	...
Автореферати дисертацій	...
Дисертації	...
Патент	...
Конспекти лекцій	...
Методичні рекомендації	...
Закони України	...
Електронні ресурси	...

8. Сформулюйте глосарій основних термінів, пов'язаних з методичним забезпеченням наукових досліджень:

- мова наукової праці – це ...
- список використаних джерел – це ...
- бібліографічний опис – це ...
- ДСТУ – це ...
- ISO – це ...
- рерайт – це ...
- компіляція – це ...
- оригінальність тексту – це ...
- плагіат – це ...

Перелік рекомендованої літератури:

[7, с. 79-95, 130-133, 153-154; 27, с. 23-24; 28, с. 343-408, 443-451; 29, с. 317-323; 31, с. 180-187; 32, с. 152-164, 178-183; 33, с. 510-517; 36, с. 234-249; 38, с. 140-151; 41, с. 66-87; 42, с. 69-81]

Практичне заняття 7

Параметри професійної майстерності викладача облікових дисциплін

(2 год)

Мета: з'ясувати компоненти професіоналізму вузівського викладача, усвідомити основний зміст діяльності викладача, ідентифікувати елементи педагогічної діяльності та педагогічні цілі викладання, засвоїти параметри професійної активності викладача, оволодіти методами управління процесом навчання, з'ясувати сутність і предмет методики викладання.

Питання для обговорення:

1. Компоненти професіоналізму вузівського викладача.
2. Параметри професійної активності викладача.
3. Характеристика завдань педагогічної діяльності.
4. Професійні можливості викладача вищої школи.
5. Зміст і характеристика властивостей особистості викладача.
6. Обґрунтування співвідношення методики й дидактики.
7. Сутність і предмет методики викладання облікових дисциплін.
8. Етика ділового спілкування викладача.

Тематика рефератів і дискусій:

1. Функції діяльності викладача.
2. Компоненти професійної діяльності викладача.

3. Рейтингування викладачів.
4. Соціально-психологічне регулювання.
5. Ефективність освітнього процесу.
6. Предмет методики викладання.
7. Професійна етика викладача.
8. Норми етичної поведінки викладачів вищої школи

Практичні завдання:

1. Охарактеризуйте базові компоненти професійної активності викладача

1) гностична	...
2) проєктована	...
3) конструктивна	...
4) організаційна	...
5) комунікативна	...

2. Охарактеризуйте основні групи задач, які вирішуються у процесі реалізації функцій педагогічної діяльності:

1. Проєктування	...
2. Конструювання	...
3. Організація	...
4. Соціально-психологічне регулювання	...

3. Обґрунтуйте змістовні структурні компоненти етики викладача:

4. Охарактеризуйте норми етичної поведінки викладачів вищої школи:

Норми етичної поведінки викладачів вищої школи стосовно професії	...
Норми етичної поведінки викладачів стосовно студентів	...
Норми етичної поведінки викладачів стосовно колег	...

5. Сформулюйте глосарій основних термінів:

- викладання – це ...
- предмет методики викладання – це ...
- професійна етика викладача – це ...
- професійні можливості викладача – це ...
- функції діяльності викладача – це ...
- ефективність освітнього процесу – це ...

Перелік рекомендованої літератури:

[7, с. 96-103, 134-136, 155; 10, с. 39-94; 28, с. 430-451; 29, с. 326-333; 30, с. 45-68; 31, с. 31-44, 188-194; 33, с. 588-592; 38, с. 68-74; 40, с. 68-95, 115-132; 46, с. 86-103]

Практичне заняття 8

Методологія викладання облікових дисциплін з врахуванням специфіки форм навчального процесу

(1 год)

Мета: ідентифікувати параметри навчального процесу у вищій школі, з'ясувати загальну класифікацію методів навчання, систематизувати методи навчання за характером діяльності студентів, оволодіти методикою проведення лекцій і практичних занять, усвідомити значення самостійної роботи студентів, засвоїти методику контролю у навчально-виховному процесі.

Питання для обговорення:

1. Ідентифікація навчального процесу та спектру методів навчання
2. Лекція як базова організаційно-методична форма навчання
3. Сутність і особливості проведення практичних занять
4. Значення самостійної роботи студентів у навчальному процесі
5. Методика контролю у навчально-виховному процесі

Тематика рефератів і дискусій:

1. Навчання як процес.
2. Систематизація методів навчання.
3. Лекція як форма організації навчального процесу.
4. Дискусія як одна з найдавніших форм організації навчання.
5. Семінар як організаційна форма навчання.
6. Практичне заняття як форма організації навчального процесу.
7. Колоквіум як вид навчально-теоретичних занять.
8. Особливості практикуму як виду навчальних занять.

Практичні завдання:

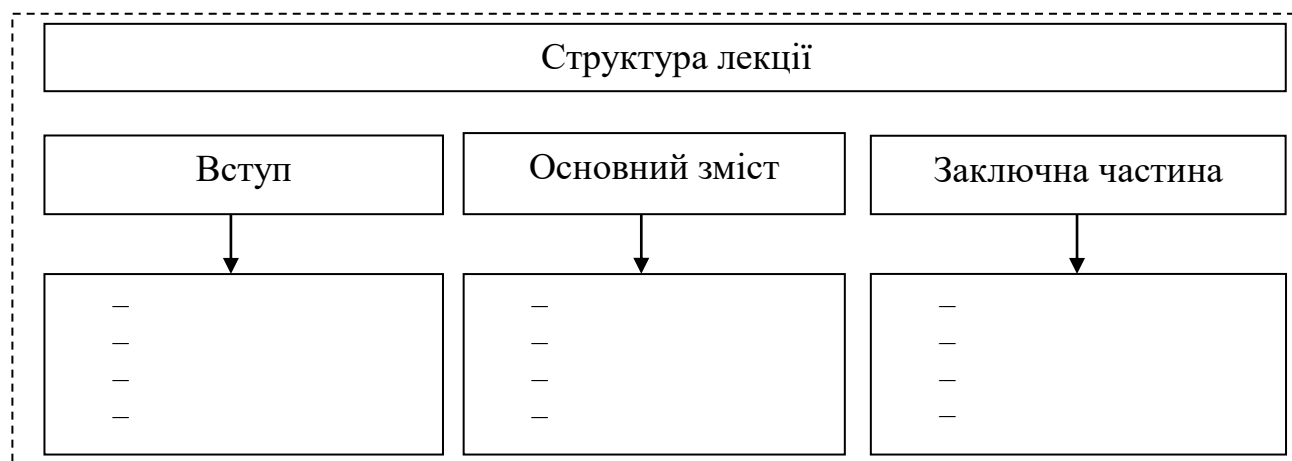
1. Охарактеризуйте систематизацію методів навчання за ознаками:

1. За джерелом передачі знань	...
2. За ступенем участі суб'єктів освітнього процесу у створенні навчального матеріалу	...
3. За способом передавання інформації у навчальному процесі	...

2. Охарактеризуйте систематизацію методів навчання за характером (ступенем самостійності та творчості) діяльності студентів:

1. Пояснювально-ілюстративний метод	...
2. Репродуктивний метод	...
3. Метод проблемного викладу	...
4. Частково-пошуковий метод	
5. Дослідницький метод	

3. Обґрунтуйте змістове наповнення структурних частин лекції:

4. Сформулюйте глосарій основних термінів:

- навчання – це ...
- метод навчання – це ...
- шлях методу – це ...
- лекція – це ...
- семінар – це ...
- практичне заняття – це ...
- дискусія – це ...
- колоквіум – це ...
- практикум – це ...
- самостійна робота студентів – це ...

5. Обґрунтуйте спільні та відмінні риси різновидів навчальних занять:

Вид заняття	Спільні риси	Відмінні риси
Лекція	...	...
Практичне заняття		...
Семінар		...
Тренінг		...
Колоквіум		...
Дискусія		...
Практикум		...

Перелік рекомендованої літератури:

[7, с. 103-111, 136-138, 156; 10, с. 96-162; 27, с. 84-98; 30, с. 70-185; 40, с. 96-105, 133-145; 46, с. 104-122]

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ТА ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

(у т.ч. для тренінгу
для студентів денної форми навчання)

з дисципліни
„МЕТОДОЛОГІЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ”

Ступінь вищої освіти – магістр
Галузь знань – 07 „Управління та адміністрування”
Спеціальність – 071 „Облік і оподаткування”

Освітньо-наукова програма: „Міжнародний облік”

Освітньо-професійні програми: „Облік і оподаткування підприємництва”; „Облік і контроль в державному секторі економіки”; „Облік і правове забезпечення агропромислового бізнесу”; „Аудит і державний фінансовий контроль”

Для успішного вивчення і засвоєння дисципліни „Методологія наукових досліджень” студенти повинні володіти значним обсягом інформації, надання якої традиційними методами організації навчального процесу неможлива. Велику частину інформації студенти повинні одержувати шляхом самостійної роботи над науковою, навчальною, навчально-методичною літературою, законодавчими, нормативними та інструктивними матеріалами. Самостійна робота є запорукою глибинного засвоєння студентами навчального матеріалу, здобуття додаткових знань.

Основним завданням самостійної роботи студентів є набуття навичок опрацювання спеціальної наукової літератури з метою оволодіння додатковими знаннями з конкретних питань. Самостійна робота студентів охоплює широкий спектр занять: вивчення підручників, навчальних посібників, монографій, науково-методичної літератури, реферування наукових статей, ознайомлення із законодавством країни, дослідження джерел додаткової літератури, вивчення форм бухгалтерської та статистичної звітності підприємств, підготовка до контрольних модульних робіт, написання рефератів, участь у ділових іграх, розв’язання поза аудиторних завдань, підготовка наукових доповідей, статей, написання магістерської роботи тощо.

У розрізі дев’яти тем дисципліни „Методологія наукових досліджень” планується самостійна робота студентів, яка включає додаткове вивчення питань, розглянутих на лекції, опрацювання відповідних законодавчих актів,

написання рефератів за наведеною тематикою, проведення наукових дискусій по найбільш важливих питаннях.

Студент повинен систематично виконувати завдання самостійної роботи, основну увагу при цьому він повинен звернути на опрацювання проблемних і дискусійних моментів конкретної теми.

№ з/п	Тематика	К-сть годин	
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання
1	Наука й наукові дослідження: теоретичні основи	6	10
2	Методологічні засади наукових досліджень	6	10
3	Наукові дослідження у галузі бухгалтерського обліку	6	10
4	Організаційне забезпечення бухгалтерських наукових досліджень	8	10
5	Інформаційне забезпечення бухгалтерських наукових досліджень	8	10
6	Методика проведення бухгалтерських наукових досліджень	8	20
7	Відображення й презентація результатів наукових досліджень	12	24
8	Параметри професійної майстерності викладача облікових дисциплін	6	10
9	Методологія викладання облікових дисциплін з врахуванням специфіки форм навчального процесу	6	10
Тренінг		4	-
Загальний обсяг згідно навчальної програми		70	114

Відповідно до засад кредитно-модульної системи організації навчального процесу, самостійна робота студента є однією з основних форм організації

навчання і являє собою оволодіння навчальним матеріалом у вільний від обов'язкових навчальних занять час. Вона має на меті забезпечення процесу осмислення студентами сутності проблем, що аналізуються під час викладання дисципліни, та пошук ними можливих шляхів їх розв'язання.

Завдання для самостійної роботи студентів:

1. Формування розширеного структурованого переліку методів наукових досліджень, які застосовуються в межах галузі знань – 07 „Управління та адміністрування” спеціальності – 071 „Облік і оподаткування”, з детальною характеристикою і сферою застосування кожного з них.
2. Формування термінологічного апарату основних дефініцій, пов'язаних з методологією наукових досліджень і викладання облікових дисциплін, структурованого у розрізі дев'яти тем.
3. Структурована поетапна характеристика підготовки наукової праці, диференційована в розрізі наступних елементів:
  - формулювання наукової ідеї;
  - формулювання гіпотези;
  - визначення напряму дослідження;
  - окреслення проблеми дослідження;
  - ознайомлення зі станом обраної для дослідження проблеми;
  - накопичення наукових фактів;
  - формулювання об'єктів дослідження;
  - визначення предмета дослідження;
  - вибір теми дослідження;
  - формулювання актуальності дослідження;
  - визначення мети і завдання дослідження;
  - розробка попереднього плану дослідження;
  - пошук і збір інформації;
  - аналіз та інтерпретація інформації;
  - вибір методів дослідження;
  - групування та систематизація зібраної інформації;
  - наукове опрацювання зібраної інформації;
  - формування попереднього варіанту наукової роботи;
  - формулювання попередніх висновків, їх апробація та уточнення;
  - внесення коригувань до наукової роботи;
  - оформлення наукової роботи;
  - гіпотетичне впровадження результатів наукового дослідження в теорію і практику;

- оцінка ефективності результатів наукових досліджень;
  - презентація наукової роботи.
4. Обґрунтування актуальності обраної теми дипломного дослідження.
  5. Формулювання мети власного дипломного дослідження.
  6. Структуризація завдань власного дипломного дослідження.
  7. Ідентифікація предмету і об'єкту власного дипломного дослідження.
  8. Диференціація методології власного дипломного дослідження.
  9. Написання і презентація вступу до власної дипломної роботи.
  10. Оформлення титульного аркуша майбутньої дипломної роботи;
  11. Авторський підбір класичних варіантів характеристик джерела наукової роботи з дотриманням стандартів оформлення бібліографічного опису:
    - один автор;
    - два автори;
    - три автори;
    - чотири автори;
    - п'ять і більше авторів;
    - книга за редакцією;
    - монографія;
    - частина з монографії;
    - словник;
    - перекладне видання;
    - тези конференцій;
    - дисертація;
    - автореферат дисертації;
    - стаття;
    - патент;
    - конспект лекцій;
    - методичні рекомендації;
    - Закон України;
    - електронні ресурси.
  12. Презентація авторського варіанту викладання окремої теми дисципліни „Методологія наукових досліджень” з диференціацією у розрізі класичних форм навчального процесу.
    - лекція;
    - семінар (практичне заняття).

Критеріями оцінювання самостійної роботи виступатимуть:

- комплексність виконання;

- обсяг опрацьованої літератури;
- рівень засвоєння термінологічного апарату;
- логічність викладення матеріалу;
- повнота і глибина розкриття питань;
- авторство виконання;
- логічність викладення матеріалу;
- правильність бібліографічного опису;
- повнота характеристик етапів виконання наукового дослідження;
- обґрунтованість актуальності теми дипломного дослідження;
- аналіз стану обраної проблематики;
- чіткість визначення мети власного дипломного дослідження;
- структуризація завдань власного дипломного дослідження;
- співвідношення предмету і об'єкту дипломного дослідження;
- адекватність обраних методів власного дипломного дослідження;
- логічність написання вступу до власної дипломної роботи;
- креативність авторського підходу до викладання дисципліни;
- своєчасність виконання завдань для самостійної роботи.

ТРЕНІНГ

(для студентів денної форми навчання)

Тренінг сфокусовано на формування у студентів комплексного мислення, вдалого використання теоретичних знань для вирішення практичних завдань, сприяння формуванню вмінь і навичок, необхідних у дослідницькій діяльності.

1. На основі запропонованого текстового матеріалу сформувати анотацію.
2. Скласти програму наукового дослідження окресленої проблематики.
3. Сформувати план дипломного дослідження за конкретною темою.
4. Обґрунтувати актуальність теми наукового дослідження.
5. Ідентифікувати предмет і об'єкт дослідження за обраною темою.
6. Сформулювати мету і завдання дослідження за вказаною темою.
7. Скласти перелік конкретних методів дослідження за обраною темою.
8. За наведеними даними сформувати бібліографічний опис літератури.
9. Розробити анкету для отримання емпіричних даних.
10. Написати рецензію на запропонований науковий матеріал.
11. Ідентифікувати відмінності різних видів наукових робіт.
12. Тестове завдання: з наведених варіантів відповіді обрати одну правильну.

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ТА ЗАВДАННЯ ДЛЯ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

(КОМПЛЕКСНЕ ПРАКТИЧНЕ ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ)

з дисципліни

„МЕТОДОЛОГІЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ”

Ступінь вищої освіти – магістр

Галузь знань – 07 „Управління та адміністрування”

Спеціальність – 071 „Облік і оподаткування”

Освітньо-наукова програма: „Міжнародний облік”

Освітньо-професійні програми: „Облік і оподаткування підприємництва”; „Облік і контроль в державному секторі економіки”; „Облік і правове забезпечення агропромислового бізнесу”; „Аудит і державний фінансовий контроль”

Комплексне практичне індивідуальне завдання з дисципліни „Методологія наукових досліджень” виконується кожним студентом самостійно.

Метою виконання комплексного практичного індивідуального завдання є оволодіння студентами практичними персональними навиками пошуку та окреслення наукових проблем, генерування та ідентифікації наукових ідей, критичного усвідомлення категоріального апарату наукових досліджень, здатності аналізувати й обґрунтовувати вибір конкретних методів дослідження, збирати й опрацьовувати інформацію з різних джерел, структурувати отримані результати, вербально та візуально оформляти дослідження, презентувати результати наукових дослідження.

Структура комплексного практичного індивідуального завдання:

1. Формування глосарію основних дефініцій, пов'язаних з обраною темою дипломного дослідження.

Критеріями оцінювання виступатимуть:

- кількість занотованих дефініцій;
- відповідність обраній темі;
- обсяг опрацьованої літератури.

2. Обґрунтування, структуризація та формування програми дипломного наукового дослідження.

Критеріями оцінювання виступатимуть:

- цілісність виконання;

- логічність і послідовність викладення матеріалу;
  - повнота і глибина розкриття питань;
  - креативність оформлення.
3. Підготовка тез доповіді для участі у науково-практичній конференції.
- Критеріями оцінювання виступатимуть:*
- самостійність виконання;
  - логічність викладення матеріалу;
  - наявність цитат провідних вчених;
  - правильність бібліографічного опису;
  - обґрунтованість висновків;
  - наявність конкретних пропозицій;
  - рівень презентації наукової роботи.
4. Підготовка наукової статті для опублікування у науковому журналі.
- Критеріями оцінювання виступатимуть:*
- актуальність теми дослідження;
  - співвідношення предмету і об'єкта дослідження;
  - аналіз стану обраної проблематики;
  - адекватність обраних методів дослідження;
  - дотримання структури викладення матеріалу;
  - повнота і глибина розкриття теми;
  - наявність аналітичної частини;
  - наявність ілюстрацій (таблиці, рисунки, схеми);
  - наявність цитат провідних вчених;
  - кількість використаних джерел;
  - правильність бібліографічного опису;
  - використання облікової та статистичної інформації;
  - відображення практичного досвіду;
  - обґрунтованість висновків;
  - наявність конкретних пропозицій і прогнозів;
  - якість оформлення наукової роботи.
5. Формування розширеного списку рекомендованих джерел для виконання дипломного дослідження з обраної теми.
- Критеріями оцінювання виступатиме дотримання правил складання бібліографічного опису:*
- ДСТУ ГОСТ 7.80:2007 «Бібліографічний запис. Заголовок. Загальні вимоги та правила складання»;

- ДСТУ ГОСТ 7.1:2006 «Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання»;
- ДСТУ 3582:2013 «Інформація та документація. Бібліографічний опис скорочення слів і словосполучень українською мовою. Загальні вимоги та правила».
- ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання»;
- ДСТУ 3017:2015 «Інформація та документація. Видання. Основні види. Терміни та визначення понять»;
- ДСТУ 8299:2015 «Інформація та документація. Знак охорони авторського права. Правила подання у виданнях»;
- ДСТУ 3582:2013 «Інформація та документація. Бібліографічний опис скорочення слів і словосполучень українською мовою. Загальні вимоги та правила»;
- ДСТУ 3008:2015 «Інформація та документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура та правила оформлювання»;
- ДСТУ 7152:2020 (ISO 8:2019, NEQ; ISO 18:1981, NEQ; ISO 215:1986, NEQ) «Інформація та документація. Видання. Оформлення публікацій у журналах і збірниках».

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ТА ЗАВДАННЯ ДЛЯ ЗАЛІКОВИХ МОДУЛЬНИХ РОБІТ

з дисципліни

„МЕТОДОЛОГІЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ”

Ступінь вищої освіти – магістр

Галузь знань – 07 „Управління та адміністрування”

Спеціальність – 071 „Облік і оподаткування”

Освітньо-наукова програма: „Міжнародний облік”

Освітньо-професійні програми: „Облік і оподаткування підприємництва”; „Облік і контроль в державному секторі економіки”; „Облік і правове забезпечення агропромислового бізнесу”; „Аудит і державний фінансовий контроль”

Кредитно-модульна організація навчального процесу є основою Європейської кредитно-трансферної системи – ECTS. Впровадження системи ECTS – один з ключових напрямів інтеграції вищої освіти України до загальноєвропейського освітнього простору.

Кредитно-модульна система організації навчального процесу – модель організації навчального процесу, яка базується на поєднанні модульних технологій навчання та залікових освітніх одиниць (залікових кредитів).

Модуль – це цілісна, структурована певним чином документована змістова частина освітньо-професійної програми підготовки фахівця, яка повинна бути освоєна студентом шляхом реалізації різних форм навчання (аудиторні заняття, практика, курсова робота, дипломна робота, самостійна робота, контрольні заходи) і забезпечує здобуття ним відповідних компетенцій.

Змістовий модуль – логічно завершена частина навчального матеріалу (розділ навчальної програми) окремого кредитного модуля, що передбачає оволодіння певними знаннями та вміннями.

Залікова модульна робота складається з чотирьох теоретичних завдань і двох практичних завдань. Всі завдання виконуються у письмовій формі.

Номери теоретичних і практичних завдань обираються студентами, виходячи із наведених варіантів за порядковим номером у групі (табл. 1).

Таблиця 1

Таблиця розподілу завдань за змістовим модулем № 1

Номер варіанта	Номер теоретичного завдання	Номер практичних завдань
1	1, 11, 21, 31	1.1, 2.1

2	2, 12, 22, 32	1.2, 2.2
3	3, 13, 23, 33	1.3, 2.3
4	4, 14, 24, 34	1.4, 2.4
5	5, 15, 25, 35	1.5, 2.5
6	6, 16, 26, 36	1.6, 2.6
7	7, 17, 27, 37	1.7, 2.7
8	8, 18, 28, 38	1.8, 2.8
9	9, 19, 29, 39	1.9, 2.9
10	10, 20, 30, 40	1.10, 2.10

ЗАВДАННЯ ДЛЯ ЗАЛІКОВИХ МОДУЛЬНИХ РОБІТ:

Змістовий модуль 1

Науково-теоретичні основи наукових досліджень

Теоретичні завдання:

1. Ретроспективи становлення та розвитку науки.
2. Теоретико-концептуальні основи науки.
3. Визначальні параметри наукового дослідження.
4. Класифікація наукових досліджень.
5. Об'єкт і предмет наукового дослідження.
6. Методи дослідження та їх класифікація.
7. Стадії наукового дослідження.
8. Диференціація глибини категорії «наука».
9. Мета наукової діяльності.
10. Етапи отримання наукової продукції.
11. Види наукової діяльності.
12. Функції науки.
13. Наукова теорія як найвища форма узагальнення й систематизації знань.
14. Мета наукового дослідження.
15. Форми наукових досліджень.
16. Науковий результат.
17. Суб'єкти наукової діяльності.
18. Ознаки наукового дослідження.
19. Емпіричні дослідження.
20. Теоретичні дослідження.

21. Фундаментальні наукові дослідження.
22. Прикладні наукові дослідження.
23. Науково-дослідний процес.
24. Класифікація об'єктів дослідження.
25. Методика дослідження.
26. Рівні методології наукових досліджень.
27. Загально-філософські методи досліджень.
28. Загальнонаукові методи досліджень.
29. Часткові методи досліджень.
30. Організаційний етап наукового дослідження.
31. Дослідний етап наукового дослідження.
32. Етап узагальнення, апробації і реалізації результатів дослідження.
33. Програма наукового дослідження.
34. Етапи наукового дослідження.
35. Основні види наукових робіт.
36. Характеристика конкретних наукових праць.
37. Ефективність наукових досліджень.
38. Фактори успішного проведення наукового дослідження.
39. Наукові праці у межах загальнонаукової діяльності.
40. Основні відмінності типових видів наукових праць.

Практичні завдання:

1. Складіть програму наукового дослідження обраної Вами теми дипломного дослідження за наступною формою:

№ з/п	Завдання дослідження	Термін виконання	Виконавець
1.	...	...	...
2.	...	...	...
...	...	...	...
...	...	...	...
...	...	...	...
...	...	...	...
...	...	...	...

Завдання 1.1 – 1.10 – конкретна тема наукового дослідження, затверджена кафедрою для виконання дипломної роботи.

2. Обґрунтуйте визначальні параметри та особливості типових видів наукових робіт залежно від форми реалізації результатів наукових досліджень за наступною формою:

Вид наукової праці	Характерні особливості		
	Обсяг	Зміст	Структура
...	...	...	...
...	...	...	...
...	...	...	...
...	...	...	...
...	...	...	...
...	...	...	...
...	...	...	...
...	...	...	...
...	...	...	...

Завдання 2.1 – 2.10 – конкретний вид наукового праці:

- 2.1) дисертація;
- 2.2) автореферат дисертації;
- 2.3) монографія;
- 2.4) звіт про науково-дослідну роботу;
- 2.5) наукова стаття;
- 2.6) тези доповіді;
- 2.7) магістерська робота;
- 2.8) звіт про виробничу практику;
- 2.9) курсова робота;
- 2.10) анотація.

Змістовий модуль 2

Організаційне, методичне та інформаційне забезпечення наукового дослідження

Теоретичні завдання:

1. Гіпотеза наукового дослідження
2. Моніторинг стану обраної проблеми
3. Актуальність, мета, об'єкт і предмет дослідження

4. Новизна результатів наукового дослідження
5. Формування структурних елементів наукового дослідження
6. Порядок складання плану наукової роботи
7. Структура наукової праці.
8. Актуальність наукового дослідження.
9. Мета наукового дослідження.
10. Завдання наукового дослідження.
11. Об'єкт наукового дослідження.
12. Предмет наукового дослідження.
13. Попередній, робочий і кінцевий план наукової роботи.
14. Джерела інформації в бухгалтерських наукових дослідженнях
15. Види первинних і вторинних джерел наукової інформації
16. Способи пошуку джерел інформації для наукового дослідження.
17. Бібліотечні каталоги.
18. Пошукові інтернет-системи.
19. Поєднання пошуку інформації у бібліотеці, Інтернет та на підприємстві.
20. Характеристика типових методів наукових досліджень.
21. Види наукових досліджень та їх характеристика.
22. Сфера застосування методів наукових досліджень.
23. Емпіричні методи дослідження.
24. Теоретичні методи дослідження.
25. Загальний порядок оформлення наукової роботи.
26. Вимоги до мови друкованих наукових робіт.
27. Порядок формування окремих елементів наукової роботи.
28. Вимоги до оформлення наукової роботи.
29. Оформлення списку використаних джерел.
30. Бібліографічний опис списку джерел наукової роботи.
31. Плагіат у наукових публікаціях.
32. Науковий стиль викладу думки.
33. Основні вимоги до мови наукової праці.
34. ДСТУ 3008:2015 «Інформація та документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура та правила оформлювання».
35. ДСТУ ГОСТ 7.1:2006 «Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання».
36. ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання».

37. ДСТУ 3582-2013 «Інформація та документація. Бібліографічний опис скорочення слів і словосполучень українською мовою. Загальні вимоги та правила».
38. ДСТУ 3017:2015 «Інформація та документація. Видання. Основні види. Терміни та визначення понять».
39. ДСТУ 8299:2015 «Інформація та документація. Знак охорони авторського права. Правила подання у виданнях».
40. ДСТУ 7152:2020 «Інформація та документація. Видання. Оформлення публікацій у журналах і збірниках».
41. Загальні підходи до оформлення наукової документації.
42. Заголовки структурних частин наукової роботи.
43. Способи розміщення джерел у списку використаних літератури.
44. Основні вимоги щодо оформлення списку використаних джерел.

Практичні завдання:

1. За темою наукового дослідження, затвердженої кафедрою для виконання дипломної роботи, необхідно обґрунтувати:

- 1) актуальність наукового дослідження;
- 2) мету наукового дослідження;
- 3) предмет наукового дослідження;
- 4) об'єкт наукового дослідження;
- 5) методи наукового дослідження.

Завдання 1.1 – 1.10 – конкретна тема наукового дослідження, закріплена за студентом:

2. У межах розподілу варіантів необхідно скласти бібліографічний опис наукових джерел з дотриманням ДСТУ ГОСТ 7.1:2006 і ДСТУ 3582-2013 та бібліографічне посилання з дотриманням ДСТУ 8302:2015.

Завдання 2.1 – 2.10 – конкретні наукові джерела:

- 2.1) один автор;
- 2.2) два, три автори;
- 2.3) чотири автори;
- 2.4) п'ять і більше авторів;
- 2.5) книга за редакцією;
- 2.6) монографія;
- 2.7) частина з монографії;

- 2.8) стаття з журналу;
- 2.9) матеріали конференцій;
- 2.10) електронний ресурс.

Змістовий модуль 3

Методологія викладання облікових дисциплін

Теоретичні завдання:

1. Компоненти професіоналізму вузівського викладача.
2. Параметри професійної активності викладача.
3. Характеристика завдань педагогічної діяльності.
4. Професійні можливості викладача вищої школи.
5. Зміст і характеристика властивостей особистості викладача.
6. Обґрунтування співвідношення методики й дидактики.
7. Сутність і предмет методики викладання облікових дисциплін.
8. Етика ділового спілкування викладача.
9. Функції діяльності викладача.
10. Групування викладачів ВУЗів.
11. Компоненти професійної діяльності викладача.
12. Пояснювально-ілюстративний метод навчання
13. Метод проблемного викладу навчання
14. Частково-пошуковий метод навчання
15. Дослідницький метод навчання
16. Систематизація методів навчання за джерелом передачі знань
17. Систематизація методів навчання за ступенем участі суб'єктів освітнього процесу у створенні навчального матеріалу
18. Систематизація методів навчання за способом передавання інформації
19. Норми етичної поведінки викладачів вищої школи стосовно професії
20. Норми етичної поведінки викладачів стосовно студентів
21. Норми етичної поведінки викладачів стосовно колег
22. Ефективність освітнього процесу.
23. Професійна етика викладача.
24. Норми етичної поведінки викладачів вищої школи
25. Ідентифікація навчального процесу та спектру методів навчання
26. Лекція як базова організаційно-методична форма навчання
27. Сутність і особливості проведення практичних занять

28. Значення самостійної роботи студентів у навчальному процесі
29. Методика контролю у навчально-виховному процесі
30. Навчання як процес.
31. Систематизація методів навчання.
32. Лекція як форма організації навчального процесу.
33. Дискусія як одна з найдавніших форм організації навчання.
34. Семінар як організаційна форма навчання.
35. Практичне заняття як форма організації навчального процесу.
36. Колоквіум як вид навчально-теоретичних занять.
37. Особливості практикуму як виду навчальних занять.

Практичні завдання:

1. Обґрунтуйте характерні параметри та змодельуйте структурне і змістове наповнення конкретних організаційних форм навчання у ВУЗі .

Завдання 1.1 – 1.10 – конкретна організаційна форма навчання:

- 1.1) лекція;
- 1.2) практичне заняття;
- 1.3) лабораторне заняття;
- 1.4) семінарське заняття;
- 1.5) тренінг;
- 1.6) колоквіум;
- 1.7) дискусія;
- 1.8) практикум;
- 1.9) мозковий штурм;
- 1.10) самостійна робота студентів.

2. Сформууйте план лекційного та практичного занять, припустивши, що тема обраної Вами дипломної роботи є однією із тем навчальної дисципліни.

Завдання 2.1 – 2.10 – конкретна тема дипломної роботи.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ ТА ОЦІНЮВАННЯ

з дисципліни

„МЕТОДОЛОГІЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ”

Ступінь вищої освіти – магістр

Галузь знань – 07 „Управління та адміністрування”

Спеціальність – 071 „Облік і оподаткування”

Освітньо-наукова програма: „Міжнародний облік”

Освітньо-професійні програми: „Облік і оподаткування підприємництва”; „Облік і контроль в державному секторі економіки”; „Облік і правове забезпечення агропромислового бізнесу”; „Аудит і державний фінансовий контроль”

Основними методами навчання в процесі викладання дисципліни „Методологія наукових досліджень” є:

- лекції з використанням ілюстративного роздаткового матеріалу та мультимедійних технологій;
- семінарські (практичні) заняття з відповідним спектром контрольних заходів;
- індивідуальна робота студентів (консультації, комплексне практичне індивідуальне завдання);
- самостійна робота студентів (включаючи тренінг для студентів денної форми навчання).

У процесі вивчення дисципліни „Методологія наукових досліджень” використовуються наступні засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

- поточне опитування і тестування;
- підсумкове тестування у розрізі змістових модулів;
- презентації результатів виконаних досліджень;
- оцінювання результатів ректорської контрольної роботи;
- оцінювання комплексного практичного індивідуального завдання;
- оцінювання результатів самостійної роботи студентів;
- виступи та презентації на наукових заходах;
- інші види індивідуальних і групових завдань;
- екзамен.

КРИТЕРІЇ ТА ФОРМИ ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

з дисципліни

„МЕТОДОЛОГІЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ”

Ступінь вищої освіти – **магістр**

Галузь знань – **07 „Управління та адміністрування”**

Спеціальність – **071 „Облік і оподаткування”**

Освітньо-наукова програма: „Міжнародний облік”

Освітньо-професійні програми: „Облік і оподаткування підприємництва”; „Облік і контроль в державному секторі економіки”; „Облік і правове забезпечення агропромислового бізнесу”; „Аудит і державний фінансовий контроль”

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни „Методологія наукових досліджень” визначається як середньозважена величина, в залежності від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Заліковий модуль 1	Заліковий модуль 2 (РКР)	Заліковий модуль 3 (КПЗ)	Заліковий модуль 4 (екзамен)	Разом
20%	20%	20%	40%	100

Шкала оцінювання:

За шкалою університету	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90-100	відмінно	A (відмінно)
85-89	добре	B (дуже добре)
75-84		C (добре)
65-74	задовільно	D (задовільно)
60-64		E (достатньо)
35-59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1-34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

Залікова модульна оцінка визначається як середня арифметична зі всіх поточних оцінок, одержаних студентом протягом звітного періоду навчання (оцінки з поточного опитування, тестового контролю, модульних контрольних робіт, розрахункових завдань, індивідуальних завдань, рефератів тощо).

ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Політика щодо академічної доброчесності: Письмові роботи підлягають перевірці на наявність плагіату та допускаються до захисту з коректними текстовими запозиченнями (не більше 20 %). Використання друкованих і електронних джерел інформації під час контрольних робіт та екзаменів заборонено. В процесі тестування дозволено використовувати лише ДСТУ.

Політика щодо відвідування: Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

ПЕРЕЛІК ОСНОВНОГО МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

№ з/п	Найменування	Кількість, примірників
1.	Бруханський Р. Ф. Методологія наукових досліджень і викладання облікових дисциплін: навчально-методичний посібник для студентів спеціальності „Облік і оподаткування”. Тернопіль: ТНЕУ, 2019. 174 с.	100
2.	Бруханський Р. Ф. Методичні вказівки з дисципліни “Методологія наукових досліджень” для студентів денної форми навчання спеціальності 071 «Облік і оподаткування» галузі знань 07 «Управління та адміністрування». Тернопіль: ЗУНУ, 2021. 75 с.	100

ГЛОСАРІЙ

з дисципліни

„МЕТОДОЛОГІЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ”

Ступінь вищої освіти – магістр

Галузь знань – 07 „Управління та адміністрування”

Спеціальність – 071 „Облік і оподаткування”

Абстракція – це одна з основних операцій мислення, метод наукового дослідження, який полягає в тому, що суб'єкт, відокремлюючи які-небудь ознаки об'єкта, що вивчається, відволікається від інших, не враховуючи його неістотних сторін і ознак.

Абстрактна наукова ідея – форма думки, яка дає нове пояснення явищ, виражена природними або формальними ознаками і не може належати конкретному суб'єкту.

Автореферат дисертації – стислий виклад основних результатів дисертаційного дослідження на здобуття наукового ступеня доктора філософії чи доктора наук, складений автором дисертації у вигляді брошури.

Аксиоматичний метод дослідження – метод побудови наукової теорії, за якого деякі твердження приймаються без доведень, а всі інші знання виводяться з них відповідно до певних логічних правил.

Актуальність фундаментальна – прогнозування теоретичного значення теми; аналіз рівня опрацювання теми в науці; врахування можливих впливів запланованих результатів на існуючі теоретичні уявлення в даній галузі;

Актуальність прикладна – визначення прикладної потреби в опрацюванні теми; аналіз рівня розв'язання даного питання в бухгалтерській практиці; прогнозування обліково-економічного ефекту від впровадження одержаних результатів.

Аналіз – метод пізнання, який дає змогу поділити предмети дослідження на складові частини (природні елементи об'єкта або його властивості та відношення).

Анкетування – вивчення громадської або професійної думки з приводу предмета наукового дослідження або його частини за допомогою спеціально складеного переліку запитань – анкети.

Анотування – процес аналітично-синтетичного опрацювання інформації, основною метою якого є складання загальної характеристики документа, що розкриває логічну структуру та найсуттєвіший зміст.

Бібліографічний опис – це сукупність бібліографічних відомостей про документ, його складову частину чи групу документів, які наведені за певними правилами.

Бухгалтерські рахунки – спосіб поточного групування у встановленому порядку.

Бухгалтерський баланс – це метод узагальнення даних через рахунки і подвійний запис.

Викладання – процес передачі знання від однієї особи (викладач) до тієї, яка бажає вчитися (студент).

Гіпотеза – наукове припущення, висунуте для пояснення будь-яких процесів (явищ) або причин, які зумовлюють даний наслідок (гіпотеза є складовою наукової теорії).

Дедукція – це такий умовивід, у якому висновок про деякий елемент множини робиться на основі знання про загальні властивості всієї множини.

Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії – кваліфікаційна наукова праця, підготовлена особисто для прилюдного захисту і здобуття наукового ступеня кандидата наук.

Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора наук – кваліфікаційна наукова праця, виконана особисто у вигляді спеціально підготовленого рукопису або опублікованої наукової монографії. Вона містить висунуті автором для прилюдного захисту науково обґрунтовані теоретичні або експериментальні результати, наукові положення, характеризується єдністю змісту і свідчить про особистий внесок здобувача в науку.

Дискусія – одна з найдавніших форм організації навчання. Умовами проведення дискусії є: усі учасники дискусії мають бути готовими до неї; кожен учасник повинен мати чіткі стислі тези свого виступу; дискусія має бути спрямована на з'ясування істини, а не на словесне змагання учасників.

Дисперсійний аналіз призначений для виявлення впливу окремих незалежних один від одного ознак, які називаються факторами (А, В, С. . .) на певну досліджувану ознаку У.

Діалектичні методи – це методи пізнання природи, суспільства і мислення, розглянуті в єдності з логікою і теорією пізнання.

Документування – це спосіб первинного спостереження і відображення господарських операцій у первинних бухгалтерських документах (рахунках, накладних, чеках, ордерах тощо).

Достовірність наукового факту характеризує його безумовне реальне існування, яке підтверджується за аналогічних ситуацій.

Друковані джерела інформації – це друкована продукція, що пройшла редакційно-видавничу обробку, наприклад, підручники, посібники, журнали, брошури тощо.

Економічна інформація – це сукупність відомостей про економічні процеси, що відбуваються у виробничій і невиробничій сферах, які використовують для їх організації та управління.

Експеримент – метод вивчення об'єкта, за яким дослідник активно й цілеспрямовано впливає на нього завдяки створенню штучних або використанню природних умов, необхідних для виявлення відповідної властивості.

Емпіричні дослідження – спостереження і дослідження конкретних явищ, узагальнення, класифікація та опис результатів дослідження, впровадження їх у практичну діяльність людей.

Емпіричне завдання наукового дослідження – завдання, що реалізується через спостереження об'єктів, фіксацію фактів, проведення експериментів, установлення співвідношень, зв'язків, закономірностей між окремими явищами.

Емпіричні методи дослідження – спостереження, експеримент, вимірювання, порівняння. Їх особливість полягає у пізнанні феноменів, їх зв'язків і відношень завдяки безпосередньому з'ясуванню їх параметрів.

Емпірико-теоретичні методи дослідження – методи, що використовуються як на теоретичному, так і на емпіричному рівнях дослідження (аналіз і синтез, індукція та дедукція, аналогія, моделювання). Сутність їх полягає у зорієнтованості на безпосередню дійсність й одночасному використанні абстрактних пізнавальних образів (уявлень, ідей, понять, концепцій), які стосуються цієї дійсності.

Завдання наукового дослідження – деталізований перелік дій, які повинні бути проведені в ході наукового дослідження з метою реалізації його мети.

Загально-філософські методи – це методи, що формулюють загально методологічні принципи, визначають сутність і логіку дослідження об'єкта.

Закон – внутрішній зв'язок явищ, що зумовлює закономірний розвиток.

Звіт про виробничу практику – наукова робота студента за результатами проходження виробничої практики.

Звіти про науково-дослідну роботу (НДР) і дослідно-конструкторські розробки (ДКР) – документи (рукописні, машинописні), що містять детальний опис ходу й результатів наукових досліджень, проведених на замовлення державних чи приватних інституцій.

Звітність – метод підсумкового узагальнення й одержання підсумкових показників за звітний період.

Зміст поняття – це сукупність поєднаних у ньому ознак та властивостей. Розкриття змісту поняття називається визначенням.

Інвентаризація – метод підтвердження достовірності даних бухгалтерського обліку.

Індукція – перехід від часткового до загального, коли на підставі знання про частину явища робиться висновок стосовно нього у цілому.

Інформація – це певні відомості про об'єкти, явища навколишнього середовища, їх параметри, якість і стан.

Калькулювання – метод обчислення собівартості виготовлення продукції або виконаних робіт, наданих послуг.

Кластерний аналіз – розподіл множин об'єктів, що розглядаються, на однорідні групи, або кластери. Широкого застосування кластерний аналіз набув у маркетингових наукових дослідженнях.

Колоквіум – вид навчально-теоретичних занять, що представляє собою групове обговорення під керівництвом викладача досить широкого кола питань, наприклад, стосовно самостійно великого розділу лекційного курсу.

Компіляція – неоригінальна і несамотійна праця, сформована на основі використання фрагментів інших праць.

Комплексний аналіз – це метод, за допомогою якого виробляється стратегія і тактика наукового дослідження. Його використовують для наукового дослідження об'єктів як систем, що складаються із структурованих та функціонально організованих елементів.

Комплексний метод – одночасно використовує методи різних наук – наприклад, економіки, бухгалтерського обліку, менеджменту, маркетингу.

Конспект – короткий письмовий виклад змісту книги, статті, лекції тощо, тобто скорочений запис певної інформації. У конспекті дістають своє відображення основні положення тексту, які за потреби доповнюються, аргументуються, ілюструються яскравими прикладами.

Кореляційний аналіз – це процедура вивчення співвідношення між незалежними змінними. Зв'язок між цими величинами виявляється у взаємній погодженості спостережуваних змін. Обчислюється коефіцієнт кореляції.

Культурно-виховна функція науки – розвиток культури, гуманізація виховання і формування новітнього типу людини.

Курсова робота – самостійна робота студента дослідницького характеру, спрямована на вивчення конкретної проблеми.

Лекція – логічно структурований, системний, глибокий і зрозумілий виклад навчального матеріалу.

Лонгітюдний метод – вивчення різних стадій розвитку певного явища протягом тривалого часу – 5-10 років і більше. Лонгітюдне наукове дослідження є найбільш ефективним, коли воно базується на дослідженні різних можливих варіантів розвитку.

Магістерська робота – кваліфікаційне навчально-наукове дослідження, яке студент виконує на завершальному етапі навчання у вищому навчальному закладі IV рівня акредитації.

Мета наукового дослідження – це авторська стратегія в одержанні нових знань про об'єкт та предмет дослідження.

Метод – спосіб досягнення мети, розв'язання конкретної задачі; сукупність прийомів (операцій) практичного впливу чи теоретичного освоєння об'єктивної дійсності з метою її пізнання.

Метод аналогії – метод наукового дослідження, за допомогою якого здобувають знання про предмети і явища на підставі того, що вони схожі з іншими.

Метод бухгалтерського обліку – це сукупність спеціальних прийомів, за допомогою яких вивчають його предмет.

Метод навчання – це спосіб спільної діяльності викладача і студента спрямований на досягнення освітніх цілей.

Метод наукового дослідження – шлях наукового дослідження або спосіб пізнання будь-якої реальності.

Методи пошуку інформації – це сукупність операцій, спрямованих на пошук джерел інформації, які потрібні для розробки наукової теми.

Методи суміжних галузей науки – методи наукового дослідження, які є спільними для суміжних галузей науки.

Методи окремих галузей науки – це методи наукового дослідження, які використовують лише в окремо взятій галузі науки.

Методика дослідження – це система правил використання методів, прийомів і способів для проведення будь якого дослідження.

Методологія – це концептуальний виклад мети, змісту, методів дослідження, які забезпечують отримання максимально об'єктивної, точної, систематизованої інформації про процеси та явища.

Методологічні теми наукового дослідження – стосуються методів науки бухгалтерський облік, які застосовують у процесі вивчення її об'єктів.

Мова наукової праці – це формально-логічний спосіб викладу матеріалу, вживання спеціальної термінології, використання якої вимагає особливої точності, наявності власних думок, обґрунтування висновків.

Моделювання – метод опосередкованого пізнання, вивчення об'єкта шляхом штучного створення й дослідження його аналога (моделі), що адекватно відображає оригінал принаймні з певних сторін, що цікавлять дослідника.

Монографія – наукова праця у вигляді книги з поглибленим вивченням однієї або декількох тісно пов'язаних між собою наукових тем.

Навчання – цілеспрямоване, попередньо спроектоване спілкування, в процесі якого здійснюються освіта, виховання й розвиток студента.

Наука – це сфера пізнавальної діяльності людини, яка охоплює генерування та систематизацію у вигляді теорій, гіпотез, законів і т.д. нових знань про навколишній світ для практичної діяльності й прогресу людського суспільства.

Наукова гіпотеза – це твердження, що містить припущення щодо рішення, яке стоїть перед дослідником певної наукової проблеми. По-суті гіпотеза – це головна ідея можливого рішення.

Наукова діяльність – інтелектуальна творча діяльність, спрямована на здобуття й використання нових знань.

Наукова ідея – форма думки, яка дає нове пояснення явищ. Вона базується на знаннях, які вже накопичено, і розкриває раніше не помічені закономірності.

Наукова інформація – це отримувана в процесі пізнання логічна інформація, яка адекватно відображає явища і закони суспільства, мислення та економіки і використовується в суспільно-економічній практиці.

Наукова проблема – сукупність нових питань, які суперечать існуючим знанням у науці і потребують наукового вирішення.

Наукова теорія – це найвища форма узагальнення й систематизації знань.

Наукова стаття – один із найбільш розповсюджених видів наукових публікацій, де подаються кінцеві або проміжні результати проведеного дослідження, висвітлюються пріоритетні напрями розробок ученого, накреслюються перспективи подальших напрацювань.

Наукове дослідження – процес дослідження певного об'єкта (предмета або явища) за допомогою наукових методів, яке має на меті встановлення закономірностей його виникнення, розвитку і перетворення в інтересах раціонального використання у практичній діяльності людей.

Наукові категорії – це найбільш загальні, фундаментальні поняття, які відбивають суттєві властивості явищ дійсності.

Наукові методи (входять до складу знань) – спектр накопичених методів дослідження, які використовуються у процесі наукової діяльності.

Науковий принцип – це головне вихідне положення наукової теорії, що виступає як перше й найабстрактніше визначення ідеї як початкової форми систематизації знань.

Науковий результат – нове знання, здобуте в процесі фундаментальних або прикладних наукових досліджень, зафіксоване на носіях наукової інформації у формі наукового звіту, наукової праці тощо.

Науково-дослідний процес – це сукупність організаційних, методичних і технічних прийомів, здійснюваних за допомогою певних процедур.

Нова ідея – якісний стрибок думки за межі сприйнятих почуттями даних і, здавалося б, перевірених рішень. Нові ідеї можуть виникати під впливом парадоксальних ситуацій, коли виявляється неочікуваний результат, який надто розходиться із загальноприйнятими положеннями науки – парадигмами.

Новизна наукового факту свідчить про встановлення принципово нового, невідомого дотепер предмета, явища чи процесу. Це не обов'язково наукове відкриття, проте це нові знання про те, чого ми досі не знали.

Об'єкт дослідження – процес або явище, що породжує проблемну ситуацію, і обране для вивчення.

Організаційні теми наукового дослідження – застосовують для організації досліджень у галузі бухгалтерського обліку і використання їх результатів у практичній діяльності.

Основні цілі наукового дослідження – це передбачення його результату, визначення оптимальних шляхів вирішення завдань.

Оцінка – спосіб грошового вимірювання об'єктів бухгалтерського обліку.

Парадигма – загальноприйняте положення науки.

Періодизація – ефективний метод аналізу та впорядкування матеріалу. Через періодизацію можна більш ґрунтовно показати співвідношення розвитку історичного процесу в цілому і окремих його аспектів.

Пізнавальна функція науки – задоволення потреб людей у пізнанні законів природи і суспільства.

Плагіат – привласнення авторства на чужу наукову працю, твір літератури чи мистецтва або на чуже відкриття, винахід, а також використання у власних працях чужого твору без посилання на автора.

Подвійний запис – метод відображення господарської операції на рахунках; техніка бухгалтерського обліку.

Поняття – думка, інтерпретована в узагальненій формі.

Порівняльний метод – метод наукових досліджень, який використовують для виявлення загального й особливого в історичних явищах, пізнання різноманітних історичних щаблів розвитку певного явища або різних співіснуючих явищ, визначення тенденцій їх розвитку. Формами порівняльного методу є порівняльно-логічний, порівняльно-історичний, порівняльно-генетичний методи.

Практикум – вид навчальних занять, що передбачає розв’язання комплексних навчальних задач, які вимагають від студента застосування як науково-теоретичних знань, отриманих при вивченні різних навчальних курсів, так і практичних навиків, придбаних на практичних заняттях.

Практична функція науки – удосконалення системи суспільних відносин.

Практичне заняття – це форма організації навчального процесу, що припускає виконання студентами по завданню і під керівництвом викладача однієї чи декількох практичних робіт.

Предмет дослідження – досліджувані з певною метою властивості, характерні для наукового пізнання.

Предмет методики викладання – процес навчання студентів та його закономірності.

Прикладні наукові дослідження – наукова і науково-технічна діяльність, спрямована на здобуття і використання знань для практичних цілей.

Професійна етика викладача – це складова частина загальної ділової етики, яка відображає особливості функціонування моралі в умовах цілісного навчально-виховного процесу, наука про спектр морально-етичної діяльності викладача. Предметом етики викладача є закономірності застосування моралі у свідомості, поведінці, відносинах і професійній діяльності.

Проблема наукового дослідження у більшості випадків виникає з потреб розвитку суспільства та його окремих індивідів.

Програма наукового дослідження – це науковий фундамент, який регламентує всі етапи і стадії підготовки, організації та проведення наукового дослідження. Пояснюється це визначальним впливом програми дослідження на використання тих чи інших методів, логіки, техніки, процедур та принципів для досягнення дослідницької мети.

Процедура інтерпретації – це насамперед перетворення певних даних на логічну форму у процесі доказування гіпотез, які визначаються ще на стадії розробки програми дослідження, а включаються в роботу дослідника лише на стадії інтерпретації.

Рахунок – це локальна інформаційна система для групування економічно однорідних об'єктів обліку.

Регресійний аналіз дає змогу вивчити залежності однієї або декількох середніх величин від інших.

Резюме-висновки – короткий виклад суті доповіді або статті, короткий висновок із сказаного, написаного або прочитаного. Як анотація, реферат чи огляд, резюме-висновки використовують для підбиття підсумків того чи іншого наукового дослідження.

Рерайт – перефразування чужої праці без згадування оригінального автора.

Реферат – короткий виклад у письмовій чи усній формі основного змісту наукової праці чи кількох праць, які вивчав дослідник, з аналізом запропонованих шляхів вирішення певної проблеми, а також висловленням власних думок автора щодо цієї проблеми. Якщо реферат цих ознак не має, то він є лише конспектом публікацій.

Рецензія – вид наукової комунікації, її автором, як правило, є учений тієї ж галузі, якої стосується рецензована наукова стаття, монографія, підручник, навчальний посібник, дисертація. Рецензія передбачає аналіз та оцінювання певної наукової праці, критичний огляд, рекомендацію до захисту чи друку, проведення наукового обговорення. Рецензією також вважають відгук (відзив) наукового керівника (консультанта), офіційних опонентів під час захисту кваліфікаційної роботи, кандидатської і докторської дисертацій.

Самостійна робота студентів – це різноманітні види індивідуальної і колективної навчальної діяльності студентів, які здійснюється ними на навчальних заняттях або поза ними за завданням викладача, під його керівництвом, однак без його безпосередньої участі.

Системний аналіз – науковий метод дослідження, що є послідовністю дій з установлення структурних зв'язків між змінними або елементами досліджуваної системи.

Список використаних джерел – елемент бібліографічного апарату, що містить бібліографічні описи використаних у науковому дослідженні джерел, який подається після висновків.

Спостереження – систематичне, цілеспрямоване вивчення об'єкта.

Тези доповіді – це опубліковані до початку наукової конференції матеріали, в яких викладено основні аспекти планованої наукової доповіді дослідника.

Тема наукового дослідження – це згорнутий в одне речення головний зміст наукової проблеми, вивченню якої вона присвячена.

Теорія – вчення, система ідей, поглядів, положень, тверджень, спрямованих на тлумачення того чи іншого явища.

Теоретичні дослідження – висунення і розвиток наукових гіпотез і теорій, формулювання законів та виведення з них логічних наслідків, зіставлення різних гіпотез і теорій.

Теоретичні теми наукового дослідження – передбачають дослідження окремих концепцій теорії науки, що стосуються її наукових законів, розробки аксіоматичних знань;

Теоретичні методи дослідження – методи, що використовуються на теоретичному рівні дослідження. Особливість теоретичного дослідження полягає у використанні абстрактних уявлень, ідей, положень, концепцій, які мають безпосереднє відношення до процесу практичного пізнання.

Тестування – спеціалізований метод психологічного дослідження, застосовуючи який, можна отримати точну кількісну або якісну характеристику розвитку певних психічних явищ за допомогою порівняння їх показників з еталонними.

Точність наукового факту визначається об'єктивними методами та характеризує сукупність найбільш суттєвих ознак предметів, явищ, подій, їх кількісних та якісних визначень.

Тренінг – система вправ, спрямованих на розвиток та удосконалення певних навиків, необхідних для безпомилкового виконання конкретних видів практичної діяльності.

Узагальнення – це метод наукового пізнання, за допомогою якого фіксуються загальні ознаки та властивості певного класу об'єктів та здійснюється перехід від одиничного до особливого та загального, від менш загального до більш загального.

Фактор – це активно діючі рушійні сили, які через причинно-наслідковий зв'язок призводять до якісних і кількісних змін в об'єкті дослідження.

Факторний аналіз дає можливість установити багатомірні зв'язки змінних величин за кількома ознаками.

Фундаментальні наукові дослідження – наукова теоретична та (або) експериментальна діяльність, спрямована на здобуття нових знань про закономірності розвитку та взаємозв'язку природи, суспільства, людини.

Часткові методи дослідження (в літературі також використовується термін «спеціальні методи») – це сукупність специфічних методів кожної конкретної науки, які є базою для вирішення дослідницької проблеми.

**Приклад оформлення бібліографічного посилання
використаних джерел наукової роботи
згідно вимог ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне
посилання. Загальні положення та правила складання»**

Підручник, навчальний посібник (один автор)

Бруханський Р. Ф. Бухгалтерський облік : підручник. Тернопіль : ТНЕУ, 2016. 475 с.

Підручник, навчальний посібник (два автори)

Бруханський Р. Ф., Скирпан О. П. Бухгалтерський облік : навч. посіб. Тернопіль : ТНЕУ, 2014. 444 с.

Підручник, навчальний посібник (три автори)

Гарасим П. М., Бруханський Р. Ф., Хомин П. Я. Наскрізні блоки кореспонденції рахунків бухгалтерського обліку. Тернопіль : Астон. 2003. 368 с.

Підручник, навчальний посібник (чотири автори)

Герасим П. М., Журавель Г. П., Бруханський Р. Ф., Хомин П. Я. Первинний та аналітичний облік на підприємстві : навч. посіб. Тернопіль : Астон, 2005. 464 с.

Колективне видання (п'ять і більше авторів)

Обліково-аналітичне і організаційно-правове забезпечення діяльності підприємств в умовах інституційних трансформацій : колект. моногр. / Р. Ф. Бруханський, П. Р. Пуцентейло, І. М. Белова [та ін.]. Тернопіль : Осадца Ю. В., 2017. 388 с.

Монографія (один автор)

Бруханський Р. Ф. Облік і аналіз у системі стратегічного менеджменту аграрного підприємництва : монографія. Тернопіль : ТНЕУ, 2014. 384 с.

Монографія (два автори)

Бруханський Р. Ф., Бінчаровська Т. А. Бухгалтерський облік та аналіз земельних ресурсів сільськогосподарського призначення на етапі становлення ринку земель в Україні : монографія. Тернопіль : ТНЕУ, 2019. 234 с.

Монографія (три автори)

Бруханський Р. Ф., Железняк Н. В., Хомин І. П. Фінансово-облікова проблематика відтворення потенціалу сільськогосподарських підприємств : монографія / за наук. ред. Р. Ф. Бруханського. Тернопіль : ТНЕУ, 2014. 452 с.

Монографія колективна (чотири і більше авторів)

Обліково-аналітичне і організаційно-правове забезпечення діяльності підприємств в умовах інституційних трансформацій : колект. моногр. / Р. Ф. Бруханський, П. Р. Пуцентейло, І. М. Белова [та ін.]. Тернопіль : Осадца Ю. В., 2017. 388 с.

Стаття (один автор)

Бруханський Р. Ф. Параметри розвитку корпоративної стратегічної обліково-аналітичної системи підприємства. Облік і фінанси. № 1 (87)'. 2020. С. 13-19.

Стаття (два автори)

Бруханський Р. Ф., Спільник І. В. Криптоактиви у системі бухгалтерського обліку та звітності. Проблеми економіки. № 2 (40), 2019. С.145-156.

Стаття (три автори)

Brukhanskyi R., Yazlyuk B., Bincharovska T. Effective land management in Ukraine using accounting and analytical support Problems and Perspectives in Management, 16 (2), 2018. P. 241-251

Стаття (чотири і більше авторів)

Yazlyuk B., Guley A., Brukhanskyi R., Shovkopliash H., Shvydka T. Basic principles of financial markets regulation and legal aspects of the legislative requirements. Investment Management and Financial Innovations, Volume 15, Issue 1, 2018. P. 337-349.

Статті у зарубіжних виданнях

Бруханський Р. Ф. Стратегічний управлінський облік на основі ланцюжка вартості: теоретичні аспекти. Science and Education a New Dimension. Humanities and Social Sciences. 2014. Vol. II(6), Issue 36. P. 16-19.

Матеріали конференцій

Бруханський Р. Ф. Типологізація криптоактивів з позицій бухгалтерського обліку / Розвиток бухгалтерського обліку, аудиту, фінансів та оподаткування в аграрному секторі економіки: тенденції та перспективи сучасного етапу: матеріали XII Міжнар. наук.-практ. конф. (16 квітня 2020 р., м. Київ) / Відпов. за вип. Ю.С. Бездушна. К.: ННЦ «ІАЕ», 2020. С. 6-7.

Тези (Scopus)

R. Brukhanskyi, I. Spilnyk. Cryptographic Objects in the Accounting System, Proceedings of 9th International Conference on Advanced Computer Information Technologies, ACIT'2019, pp. 384-387. (2019).

Дисертації

Бруханський Р. Ф. Обліково-аналітичне забезпечення стратегічного менеджменту в сільському господарстві: теоретико-методологічні основи : дис. ... доктора екон. наук : 08.00.09. Київ, 2015. 468 с.

Автореферати дисертацій

Бруханський Р. Ф. Обліково-аналітичне забезпечення стратегічного менеджменту в сільському господарстві: теоретико-методологічні основи : автореф. дис. ... доктора екон. наук : 08.00.09. Київ, 2015. 37 с.

Конспекти лекцій

Бруханський Р. Ф. Методологія наукових досліджень і викладання облікових дисциплін : конспект лекцій. Тернопіль : ТНЕУ, 2016. 114 с.

Методичні вказівки

Бруханський Р. Ф. Методичні вказівки з дисципліни “Методологія наукових досліджень” для студентів денної форми навчання спеціальності 071 «Облік і оподаткування» галузі знань 07 «Управління та адміністрування». Тернопіль: ЗУНУ, 2021. 75 с.

Словники

Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. та голов. ред. В. Т. Бусел. Київ, 2005. 1728 с.

Закони України

Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV. Відомості Верховної Ради України. 1999. № 40. С. 365.

Інші нормативні документи

Про затвердження Вимог до оформлення дисертації : наказ Міністерства освіти і науки від 12.01.2017 р. № 40. Офіційний вісник України. 2017. № 20. С. 136-141.

Стандарти

ДСТУ 8302:2015. Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання [Уведено вперше]. Київ : ДП «УкрНДНЦ», 2016. 17 с.

Навчальні посібники

Бруханський Р. Ф. Управлінський облік. Навчальний посібник. Тернопіль: ТНЕУ, 2012. 223 с.

Патенти

Сонячний двигун: пат. 103860 Україна: МПК F24J 2/42 (2006.01) F24J 3/06 (2006.01) F01K 25/02 (2006.01); заявл. 02.01.2013; опубл. 25.11.2013, Бюл. № 22. 8 с.

Збірники

Обліково-аналітичне та правове забезпечення інституційних секторів економіки України в умовах євроінтеграції та інноваційного розвитку: зб. наук. праць. Тернопіль, 2017. 220 с.

Електронні ресурси

Цифрова агенда України – 2020 («Цифровий порядок денний» – 2020). Першочергові сфери, ініціативи, проекти «цифровізації» України до 2020 року. URL: <https://uccr.org.ua/uploads/files/58e78ee3c3922.pdf>

Плагіат у наукових публікаціях

З метою належної реалізації норм Законів України «Про освіту» та «Про вищу освіту», що стосуються дотримання основних принципів академічної доброчесності та системного підходу до розвитку методів та засобів виявлення плагіату в освітньому просторі, Міністерством освіти і науки України розроблено Рекомендації щодо запобігання академічному плагіату та його виявлення в наукових роботах (авторефератах, дисертаціях, монографіях, наукових доповідях, статтях тощо).

Плагіат – оприлюднення (опублікування), повністю або частково, чужого твору під іменем особи, яка не є автором цього твору [пункт в ст. 50 Закону України «Про авторське право і суміжні права»].

Академічний плагіат – оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства [ч. 4 ст. 42 Закону України «Про освіту»].

Науковий результат – нове наукове знання, одержане в процесі фундаментальних або прикладних наукових досліджень та зафіксоване на носіях інформації. Науковий результат може бути у формі звіту, опублікованої наукової статті, наукової доповіді, наукового повідомлення про науково-дослідну роботу, монографічного дослідження, наукового відкриття, проекту нормативно-правового акту, нормативного документа або науково-методичних документів, підготовка яких потребує проведення відповідних наукових досліджень або містить наукову складову, тощо [п. 22 ст. 1 Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність»].

Види академічного плагіату в наукових роботах: 1) відтворення в тексті наукової роботи без змін, з незначними змінами, або в перекладі тексту іншого автора (інших авторів), обсягом від речення і більше, без посилання на автора (авторів) відтвореного тексту; 2) відтворення в тексті наукової роботи, повністю або частково, тексту іншого автора (інших авторів) через його перефразування чи довільний переказ без посилання на автора (авторів) відтвореного тексту; 3) відтворення в тексті наукової роботи наведених в іншому джерелі цитат з третіх джерел без вказування, за яким саме безпосереднім джерелом наведена цитата; 4) відтворення в тексті наукової роботи наведеної в іншому джерелі науково-технічної інформації (крім загальновідомої) без вказування на те, з якого джерела взята ця інформація; 5) відтворення в тексті наукової роботи оприлюднених творів мистецтва без зазначення авторства цих творів мистецтва [п. 2 Рекомендацій щодо запобігання академічному плагіату та його виявлення в наукових роботах].

Зважаючи на передбачену законодавством України відповідальність за плагіат, доцільно акцентувати увагу на необхідності цитування, яке повинно використовуватись у всіх випадках наведення у науковій праці інформації із сторонніх джерел з дотриманням наступних правил: 1) при відображенні думки дослівно – її необхідно взяти в лапки; 2) при цитуванні значного текстового масиву – його можна в лапки не брати, але виділити певним способом; 3) при наведенні скороченої цитати – застосовуються квадратні дужки з заміною втраченого тексту розділовим знаком «три крапки»; 4) при перефразуванні цитати – лапки не використовуються, але обов'язково в квадратних дужках вказується посилання на джерело (його порядковий номер у списку використаної літератури).

ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Антиплагіат: Безкоштовна перевірка на плагіат у Unicheck. URL: <https://unicheck.com/uk-ua/free-plagiarism-checker-online>
2. Антиплагіат: Порядок здійснення заходів з перевірки на ознаки плагіату академічних текстів ЗУНУ (сервіс Бібліотеки ім. Л. Каніщенка Західноукраїнського національного університету) URL: <http://library.wunu.edu.ua/index.php/uk/servisy/antyplahiat>
3. Бабайлов В. К. Методологія наукових досліджень : навч. посіб. Харків : ФОП Бровін О. В., 2019. 150 с.
4. Берко А. Ю., Верес О. М., Пасічник В. В. Системи баз даних та знань. Книга 1. Організація баз даних та знань: підручник. Львів : «Магнолія-2006», 2020. 440 с.
5. Бібліометрика української науки: аналітика. URL: http://nbuviar.gov.ua/bpnu/index.php?page_sites=formy
6. Бізюк А. В., Вовк О. В., Ткаченко В. П. Основи наукових досліджень : навч. посіб. Харків : ХНУРЕ, 2019. 180 с.
7. Бруханський Р. Ф. Методологія наукових досліджень і викладання облікових дисциплін : навчально-методичний посібник для студентів спеціальності „Облік і оподаткування”. Тернопіль : ТНЕУ, 2019. 174 с.
8. Визначення індексів УДК (ресурс Бібліотеки ім. Л. Каніщенка Західноукраїнського національного університету) URL: <http://library.wunu.edu.ua/images/stories/VBKUDK/UDK.pdf>
9. Висоцька В. А., Оборська О. В. Python: алгоритмізація та програмування: навчальний посібник. Львів : Видавництво «Новий Світ – 2000», 2021. 514 с.
10. Головенкін, В. П. Педагогіка вищої школи : підручник. 2-ге вид., переробл. і доповн. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. 290 с.
11. Данильян О. Г., Дзьобань О. П. Методологія наукових досліджень : підручник. Харків : Право, 2019. 368 с.
12. ДСТУ 3008:2015. Інформація та документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура та правила оформлювання (чинний від 01.07.2017). Вид. офіц. Київ, 2017. 31 с.
13. ДСТУ 3017:2015. Інформація та документація. Видання. Основні види. Терміни та визначення понять (чинний від 01.07.2016). Вид. офіц. Київ, 2016. 42 с.
14. ДСТУ 3582-2013. Інформація та документація. Бібліографічний опис скорочення слів і словосполучень українською мовою. Загальні вимоги та правила (чинний від 01.01.2014). Вид. офіц. Київ, 2013. 19 с.
15. ДСТУ 7152:2020 (ISO 8:2019, NEQ; ISO 18:1981, NEQ; ISO 215:1986, NEQ) “Інформація та документація. Видання. Оформлення публікацій у журналах і збірниках” (чинний від 01.03.2021). Вид. офіц. Київ, 2020. 17 с.

16. ДСТУ 8302:2015. Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання (чинний від 01.07.2016). Вид. офіц. Київ, 2016. 27 с.
17. ДСТУ ГОСТ 7.1:2006. Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи. Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання (чинний від 01.04.2008). Вид. офіц. Київ, 2006. 56 с.
18. Євтушенко М. Ю., Хижняк М. І. Методологія та організація наукових досліджень : навч. посіб. К. : ЦУЛ, 2019. 351 с.
19. Закон України «Про авторське право і суміжні права» від 23.12.1993 р. № 3792-ХІІ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3792-12#Text>
20. Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 р. № 1556-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>.
21. Закон України «Про інформацію» від 02.10.1992 р. № 2657-ХІІ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text>.
22. Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність» від 26.11. 2015 р. № 848-VIII. URL <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19#Text>.
23. Закон України «Про наукову і науково-технічну експертизу» від 10.02. 1995 р. № 51/95-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/51/95-вр#Text>.
24. Зразки бібліографічних описів (ресурс Бібліотеки ім. Л. Каніщенка Західноукраїнського національного університету) URL: <http://library.wunu.edu.ua/index.php/uk/dovidka/zrazky-bibliografichnykh-opysiv>
25. Індеси цитованості (ресурс Бібліотеки ім. Л. Каніщенка Західноукраїнського національного університету) URL: <http://library.wunu.edu.ua/index.php/uk/dovidka/indeksy-tsytovanosti>
26. Класифікатор Journal of Economic Literature (JEL) (ресурс Бібліотеки ім. Л. Каніщенка ЗУНУ) URL: <http://library.wunu.edu.ua/images/stories/BVKUDK/JEL%20classification%20ukr.pdf>
27. Комар Ю. М., Попов О. І., Комар В. Ю. Основи наукових досліджень. Навч. посібник. К. : Видавництво Ліра-К, 2018. 182 с.
28. Корягін М. В., Чік М. Ю. Основи наукових досліджень : навч. посібник / 2-ге вид., доп. і перероб. К. : Алерта, 2019. 492 с.
29. Ладанюк А.П., Власенко Л.О., Кишенько В.Д. Методологія наукових досліджень : навч. посіб. К. : Видавництво Ліра-К, 2018. 352 с.
30. Малихін О.В., Павленко І.Г., Лаврентьєва О.О., Матукова Г.І. Методика викладання у вищій школі. Навчальний посібник. К. : ЦУЛ, 2020. 262 с.
31. Медвідь В. Ю., Данько Ю. І., Коблянська І. І. Методологія та організація наукових досліджень (у структурно-логічних схемах і таблицях) : навч. посіб. Суми : СНАУ, 2020. 220 с.
32. Методологія та організація наукових досліджень (галузі знань: 05 – соціальні та поведінкові науки, 07 – управління та адміністрування) : навч. посіб. / Л. Г. Ліпич, С. М. Бортнік, І. Г. Волинець та ін.; за заг. ред. Л. Г. Ліпич. Луцьк : Вежа-Друк, 2018. 220 с.
33. Методологія та організація наукових досліджень : навч. посіб. / І. С. Добро-нравова, О. В. Руденко, Л. І. Сидоренко та ін.; за ред. І. С. Добро-нравової (ч. 1), О. В. Руденко (ч. 2). К. : ВПЦ «Київський університет», 2018. 607 с.

34. Надикто В. Т. Основи наукових досліджень : підручник. Стереотипне вид. Херсон : Олді-Плюс, 2019. 268 с.
35. Науково-дослідницька діяльність студентів : навч. посіб. / С. Н. Грипич, Л. М. Буравкова ; за заг. ред. С. Н. Грипич. Київ : Видавничий дім «Кондор», 2021. 288 с.
36. Організація наукових досліджень, написання та захист магістерської дисертації : навчальний посібник / Берко Ю. А. та інші. Львів : «Новий Світ – 2000», 2020. 282 с.
37. Основи наукових досліджень : підручник / Ю. В. Носачова, О. І. Іваненко, Я. В. Радовенчик. К. : Видавничий дім «Кондор», 2020. 132 с.
38. Основи наукових досліджень та науково-технічної творчості : навч. посіб. / В.О. Онищенко, С.М. Срібнюк, Б.О. Коробко, О.В. Матяш. Київ : Видавництво Ліра-К, 2020. 280 с.
39. Посилкіна О. В., Літвінова О. В., Братішко Ю. С. Методологія наукових досліджень та інноваційний розвиток : навч. посіб. Х.: НФаУ, 2020. 220 с.
40. Прищак М. Д., Залюбівська О. Б. Педагогіка, психологія та методика викладання у вищій школі: курс лекцій. Вінниця : ВНТУ, 2019. 150 с.
41. Соболев Х. С., Петровська Н. І., Гуняк О. М. Методологія і принципи наукових досліджень : навчальний посібник. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2018. 92 с.
42. Строкань О. В., Мірошніченко М. Ю. Методологія та організація наукових досліджень з основами інтелектуальної власності: конспект лекцій. Мелітополь : Видавничо-поліграфічний центр «Люкс», 2021. 152 с.
43. Теорія і методологія наукових досліджень : навч. посіб. для студентів (магістрів) усіх форм навчання / Ю. Д. Костін, Т. В. Полозова, І. А. Шейко, Д. Ю. Костін. Харків : ХНУРЕ, 2021. 152 с.
44. Товт В. А. Основи наукових досліджень та методика підготовки дипломних робіт: Навч. посіб. Ужгород : ТОВ «РІК-У», 2019. 139 с.
45. Філософія науки : підручник / І. С. Добронравова, Л. І. Сидоренко, В. Л. Чуйко та ін. ; за ред. І. С. Добронравової. К. : ВПЦ «Київський університет», 2018. 255 с.
46. Ярошук Л. Основи наукових досліджень : навч. посіб. 2-ге вид., оновл. Saarbrücken-Riga : LAP LAMBERT Academic Publishing, 2019. 162 с.
47. Bairagi V., Munot M. Research Methodology: A Practical and Scientific Approach, 1st edn. CRC Press, New York (2019). 304 p.
48. Coe R., Waring M., Hedges L., Ashley L. Research Methods and Methodologies in Education. 3th Edition. SAGE Publications Ltd. 2021. 464 p.
49. O'Leary Z. The Essential Guide to Doing Your Research Project. 4th Edition. SAGE Publications Ltd. 2021. 447 p.
50. Paulus T., Lester J. Doing Qualitative Research in a Digital World. SAGE Publications, Inc. 2021. 376 p.